1941. MÁJUS

ERDÉSZETI LAPOK

LXXX. ÉVF. | AZ ORSZAGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE | 5. FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf
Felelős szerkesztő és kiadó:
DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN
Megjelenik minden hó 15-én.
Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.
Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz. II. em. (Tavb.: 123-722.)

Közleményeink egészben vagy részben való átvétele csak a forrás megnevezése mellett történhetik.

Erdei csúsztatópályák tervezése.

Irta: **Lángos Lajos.**

Magashegységben a fa kiszállítása nagyobb nehézségekbe ütközik. A meredek hegyoldalakon, a szűk és gyakran sziklás völgyekben az utak és vasutak építése nehéz és az építési költségek a leggyakrabban nincsenek arányban a kiszállítandó fa értékével. Az ilyen nehéz hegyi terepen a fa továbbítása mind műszaki, mind pénzügyi szempontból gazdaságosan csak csúsztatópályák segítségével oldható meg.

A Csonkahazában a fa kiszállítása nagyobb nehézségekbe sehol sem ütközött, tehát csúsztatóberendezések létesítésére csak a legritkább esetben volt szükség. A Kárpátalja, valamint a Felvidék és Erdély egy részének a visszatérése következtében a facsúsztatópályák építése ismét időszerűvé vált.

Nekem, aki 1918 után a volt csehszlovák államban rekedtem, alkalmam volt a legkülönbözőbb erdészeti szállítási berendezések tervezésével és építésével foglalkozni. A fatermelők szállítási gondjaikkal gyakrabban felkerestek, így módomban volt csúsztatópályák tervezésével is gyakrabban és behatóbban foglalkozni.

Ezeknél a tervezési munkálataimnál egyrészt arra a meggyőződésre jutottam, hogy műszaki számítások nélkül egy aránylag elég költséges csúsztatóberendezést létesíteni kockázatos, másrészt, az errevonatkozó erdészeti szakirodalom tanulmányozása közben rájöttem arra is, hogy a *Petraschek, Förster, Jankó, Stei-*

ner, Kubelka és más szakírók megadta képletek a gyakorlat számára bonyolultak és ezért nehezen használhatók. Új módszereket kellett tehát találnom, hogy a csúsztatópályák tervezéséhez és üzeméhez szükséges számításokat a lehetőséghez képest egyszerűsítsem és így a felvetődő kérdéseket könnyen megoldhassam. Munkám eredményét a következőkben közlöm lapunk olvasóival:

A csúsztatópályáknál a szállító energia a nehézségi erő (gravitáció). A fa saját súlyánál fogva igyekszik a lejtős pályán lesiklani, de erre a mozgására a levegő ellenállása és a súrlódás fékező hatást fejtenek ki.

Vizsgáljuk meg, mennyiben befolyásolja ez a két tényező a csúszó test mozgását és mennyiben kell őket figyelembe venni a gyakorlati számításoknál.

Minden mozgásban lévő testtel szemben a levegő ellenállást fejt ki, amelynek az értéke:

$$L = \Psi \frac{\gamma}{g} F v^2 \text{ kg}, \text{ ahol}$$

Ψ = az ellentállás tényezője, amelynek az értéke a kísérleti megállapítások szerint 0.760—0.392 között mozog (*Hütte:* Des Ingenieurs Taschenbuch I. kötet) és fatörzseknél — a végzett nagyszámú kísérlet alapján — 0·500-ra tehető.

$\frac{\gamma}{g}$ = a levegő tömege 1 m³-re vonatkoztatva; értéke = 0.125;

F = a mozgó tárgynak a mozgás irányára merőleges felülete, amely 0·4 m átlagos törzsátmérő mellett 0.126 m²-nek vehető és

v = a mozgó test sebessége (m/sec.)

A levegő ellenállásának az értékei, a fenti számadatok alapulvétele mellett, a következők:

2	m/sec. sebesség mellett:	0.032	kg;	12	m/sec. sebesség mellett:	1.140	kg;
4	„ „ „ :	0.128	„ ;	14	„ „ „ :	1.568	„ ;
6	„ „ „ :	0.288	„ ;	16	„ „ „ :	2.048	„ ;
8	„ „ „ :	0.512	„ ;	18	„ „ „ :	2.592	„ ;
10	„ „ „ :	0.800	„ ;	20	„ „ „ :	3.200	„ .

Miután a csúszó szálfa elevenereje 10 m/sec sebességnél adott esetben pl. 340 kg, amellyel szemben a levegő ellenállása csupán 0·8 kg erővel hat, a levegő ellenállását a további gyakorlati számításainknál teljesen figyelmen kívül hagyhatjuk.

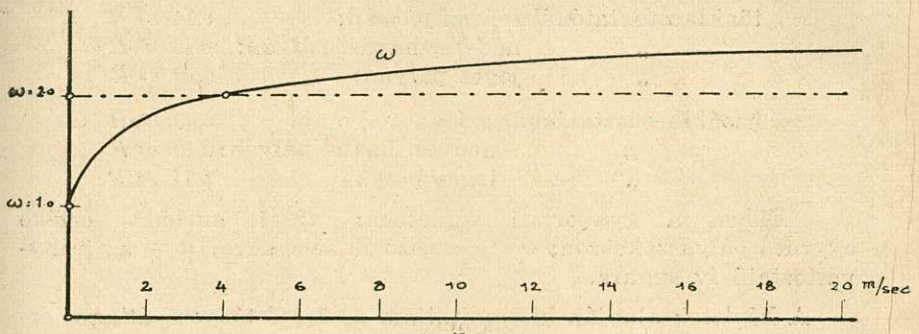
Nem tekinthetünk el azonban a surlódási ellenállás értékétől, amely a csúszó fa sebességére igen nagy befolyással van. Ez — a gyakorlati megállapítás szerint — a következő:

$$a = \frac{\mu}{\omega} F Q \cos \alpha \text{ kg},$$

ahol: μ = a nyugalmi surlódás tényezője; F = a surlódó felület nagysága; Q = a csúszó test súlya; α = a csusztatópálya lejtszöge; ω = pedig a csúszó test sebességétől függő tényező, amelynek

azonban a pontos értékét megállapítani nem tudtam. Csekélyszámú kísérletem alapján állíthatom, hogy a surlódó test nyugalmi helyzetében: $\omega = 1.0$, 4 m/sec sebesség mellett pedig: $\omega = 2.0$.

ω értékét megközelítőleg az 1. ábrán feltüntetett görbe mutatja, amely nemcsak a sebességnek, de valószínűleg a csúszó test súlyának, felületének és anyagának is a függvénye.

51.

1. ábra.

A csúszó fával kapcsolatban a $d = \frac{\beta}{\omega} F$ értéket — *a súrlódási tényezőt* —, amely nem más, mint a súrlódásnak a csúszó test súlyegységére vonatkoztatott értéke, *Petraschek* kísérleti úton meghatározta. Adatait az I. sz. táblázat tartalmazza.

I. sz. táblázat. *A súrlódási tényező* **(d)** *értékei.*

A csúsztatópálya állapota	Tönkfacsúsztatón			Hasábfacsúsztatón		
	min.	max.	átlag	min.	max.	átlag
Száraz	0.34	0.43	0.36	0.36	0.51	0.42
Nedves	0.06	0.21	0.18	0.22	0.34	0.28
Havas	0.08	0.17	0.14	0.11	0.24	0.18
Jeges	0.02	0.10	0.06	0.10	0.29	0.14

Gyakorlati számításainknál a következő kikerekített átlagadatok is megfelelnek:

II. sz. táblázat. *Gyakorlati „d" értékek.*

A csúsztatópálya állapota	Szálfa-	Tönkfa-	Hasábfa-
	csúsztatónál átlag		
Száraz	0.25	0.30	0.40
Nadves	0.20	0.25	0.30
Havas	0.10	0.15	0.20
Vizes	0.05	0.10	0.15
Jeges	0.02	0.05	0.10

Irányváltoztató ívekben (kanyarulatokban) a surlódás fokozódik, mert ilyenkor a csúszó fa a pálya oldalfalaival is érintkezésbe jut és így fokozottabb surlódás áll elő.

Ennek a surlódásnak az értéke, német erdészeti szakírók szerint, a következő: $d_1 = d(1 + \beta)$, ahol β értéke

tönkfacsúsztatónál, száraz pályán:	$0.14\ v^2/R$
„ nedves, havas pályán:	$0.15\ v^2/R$
„ jeges pályán:	$0.16\ v^2/R$
hasábfacsúsztatásnál, száraz pályán:	$0.09\ v^2/R$
„ nedves, havas pályán:	$0.10\ v^2/R$
„ jeges pályán:	$0.11\ v^2/R$

Ebben a gyakorlati képletben: d = a surlódás értéke egyenes pályaszakaszon; v = a csúszó fa sebessége; R = az irányváltoztató ív sugara.

A képletek alapján kiszámítottam az $1 + \beta$ tényező átlagos értékét, amelyet a következő táblázatba foglaltam:

III. sz. táblázat. Az $(1 + \beta)$ értékek.

Sebesség: v	Szál- és tönkfacsúsztatón						Hasábfacsúsztató esetén					
	$1 + \beta$ értéke, ha az irányváltoztató ív sugara: R											
	50	100	200	300	400	500	50	100	200	300	400	500
6 m/sec	1.10											
8 «	1.20	1.10					1.15					
10 «	1.30	1.15	1.10				1.20	1.10				
12 «	1.45	1.20	1 12				1.30	1.15				
14 «	1.60	1.30	1.15	1.10			1.40	1.20	1.10			
16 «	1.75	1.40	1.20	1.12	1.10		1.50	1.25	1.12			
18 «	2.00	1.50	1.25	1.15	1.12	1.10	1.65	1.30	1.15	1.10		
20 «	2.20	1.60	1.30	1.20	1.15	1.12	1.80	1.40	1.20	1.12	1.10	

A táblázatban elő nem forduló adatokat közbesítés (interpolálás) útján kell meghatározni.

Csúsztatópályák tervezésénél rendkívül fontos, hogy a pálya minden egyes pontján ismerjük a csúszó test sebességét. A csúszó fának ugyanis nem szabad egy bizonyos legnagyobb sebességet túllépnie, mert a túlnagy sebességgel csúszó fa veszélyezteti a pálya épségét, az ívekben pedig könnyen kirepül a pályából, megsérti a közelben álló fákat és veszélyezteti az ott dolgozó erdei munkások testi épségét is. Másrészt azonban a csúszó fának mindig meg kell tartania egy bizonyos sebességet, amely mellett a fa még akadálytalanul csúszik, nem akad meg és torlódást nem okoz.

A csúszó fa sebessége a következő határok között mozoghat:

szálfa,	egyenesben	2—15	m/sec;	ívekben	2— 8 m/sec
tönkfa	„	2—20	„	„	2—10 „
hasábfa	„	5—25	„	„	5—12 „

Jankó szerint a legnagyobb sebességnek ívekben — tönk- és szálfa esetében — a 4 m/sec és hasábfánál a 10 m/sec-ot nem szabad meghaladnia.

A csúszó fa sebességét a következő módon állapíthatjuk meg (2. ábra.):

A csúszó test elevenereje nem más, mint a csúsztató erő és a surlódás különbözete:

$$P = M - a,$$

ahol: $M = Q \sin\alpha$ és $a = \frac{\mu}{\omega} F Q \cos\alpha = d\, Q \cos\alpha$,

tehát: $P = Q \sin\alpha - d\, Q \cos\alpha$.

A gyorsulás értéke: $p = (P : Q)\, g$

a sebességé pedig: $v = \sqrt{2\, ps} = \sqrt{2\, gs\, (P : Q)}$

Ha a P eleven erő fenti értékét a képletbe behelyettesítjük, megkapjuk a sebesség értékét.

$$v = \sqrt{2\, gs\, (\sin\alpha - d \cos\alpha)}$$

A gyakorlatban valamely pályaszakasz lejtését a pályaszakasz vízszintes hossza: h, és a kezdő és végpont közötti szintkülönbsége: m fejezi ki; ezek a számadatok a pálya hossz-szelvényéről könnyen leolvashatók. A képletben szereplő ferde távolság a s és a lejtszög: α helyett fenti adatokat helyezzük a képletbe:

$$s \cos\alpha = h\,; \quad s \sin\alpha = m.$$

Képletünk tehát a következő alakot nyeri: $v = \sqrt{2\, g\, (m - dh)}$.

Ha a csúszó fának a kérdéses pályaszakasz elején v_0 kezdősebessége volt, úgy a pályaszakasz végén a sebesség:

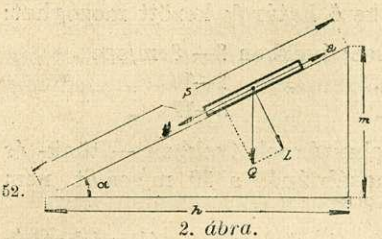
$$v = \sqrt{v_0^2 + 2\, g\, (m - dh)}$$

Ennek a képletnek a segítségével tehát minden egyes pályaszakasz végén a végsebességet kiszámíthatjuk.

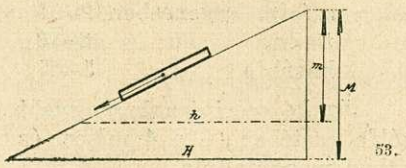
A kezdősebesség a pálya kezdőpontjában = 0 és minden további szakasz kezdősebessége egyenlő az előző szakasz végsebességével.

A végsebességet tehát a fenti képlet segítségével kellene a pálya minden egyes pontjában megállapítani. Miután ez a képlet a gyakorlati számítás számára nehézkes, a következő egyszerű alakra hoztam:

$$(v^2 : 2\, g) = (v_0^2 : 2\, g) + m - dh.$$

2. ábra.

3. ábra.

Ha már most a $v^2 : 2g = V$ és $v_0^2 : 2g = V_0$ jelzéseket alkalmazzuk, képletünk még egyszerűbb alakot nyer: $V = V_0 + m - dh$ A V és V_0 értékeknek könnyebb meghatározása céljából a következő táblázatot állítottam össze.

IV. Táblázat.

v (m/sec)	$V=\frac{v^2}{2g}$	v (m/sec)	$V=\frac{v^2}{2g}$	v (m/sec)	$V=\frac{v^2}{2g}$	v (m/sec)	$V=\frac{v^2}{2g}$
0.2	0.00	4.2	0.90	8.2	3.43	15.5	12.25
0.4	0.01	4.4	0.99	8.4	3.60	16.0	13.05
0.6	0.02	4.6	1.08	8.6	3.77	16.5	13.88
0.8	0.03	4.8	1.17	8.8	3.95	17.0	14.73
1.0	0.05	5.0	1.27	9.0	4.13	17.5	15.61
1.2	0.07	5.2	1.38	9.2	4.31	18.0	16.51
1.4	0.10	5.4	1.49	9.4	4.50	18.5	17.44
1.6	0.13	5.6	1.60	9.6	4.70	19.0	18.40
1.8	0.17	5.8	1.71	9.8	4.89	19.5	19.38
2.0	0.20	6.0	1.83	10.0	5.10	20.0	20.39
2.2	0.25	6.2	1.96	10.5	5.62	21.0	22.48
2.4	0.29	6.4	2.09	11.0	6.17	22.0	24.67
2.6	0.34	6.6	2.22	11.5	6.74	23.0	26.96
2.8	0.40	6.8	2.36	12.0	7.34	24.0	29.36
3.0	0.46	7.0	2.50	12.5	7.96	25.0	31.86
3.2	0.52	7.2	2.64	13.0	8.61	26.0	34.45
3.4	0.59	7.4	2.79	13.5	9.29	27.0	37.16
3.6	0.66	7.6	2.94	14.0	9.99	28.0	39.96
3.8	0.74	7.8	3.10	14.5	10.72	29.0	42.86
4.0	0.82	8.0	3.26	15.0	11.47	30.0	45.87

A táblázatban fel nem tüntetett számadatok közbesítés útján állapíthatók meg.

A táblázat használatát a következő példa világítja meg.

100.0 m hosszú és 39.5 m esésű csúsztatószakaszon, amelynek a surlódási értéke: 0.20, 4 m/sec kezdősebességgel haladó fatörzs csúszik át. Mekkora lesz ennek a fatörzsnek a végsebessége a csúsztatószakasz végén?

$$V = V_0 + m - dh = 0.82 + 39.50 - 20.00 = 20.32$$

A $V = v^2/2g = 20.32$ értéknek: $v = 20$ m/sec végsebesség felel meg.

Ha a kiszámított végsebességet az irányviszonyok, vagy más ok miatt (pl. a pálya közelében dolgozó munkások veszélyeztetése) csökkenteni kell, ezt a sebességcsökkenést a következő módon érhetjük el:

1. A pálya lejtszögének megváltoztatásával: enyhébb esésű, vízszintes, vagy ellenemelkedésű szakasz közbeiktatásával.

2. A surlódás fokozásával: száraz, vagy homokolt szakaszok közbeiktatásával.

3. Mechanikai fékek, ú. n. lassítók („Wolf") alkalmazásával.

Ad 1. Hogy a pálya lejtszögének a megváltoztatásával miként érhetjük el a sebesség szabályozását, illetve csökkentését, arra nézve képletünk ad felvilágosítást.

Ha pl. a pályaszakasz elején kapott kezdősebességet változatlanul akarjuk megtartani a pályaszakasz végén is, a kérdéses pályaszakasznak a következő lejtést kell adnunk:

Ha: $v = v_0$, akkor $V = V_0$ és $m = dh$; vagyis: $d = m/h = tg\ \alpha$

Kikeressük tehát a tangenstáblázatban a d surlódásnak megfelelő α lejtszöget, amellyel, illetve $m/h \times 1000\ ‰$ eséssel kell a kérdéses pályaszakaszt vezetnünk, hogy a pályaszakasz elején kapott kezdősebességet változatlanul megtarthassuk.

Ha ennél a lejtfoknál enyhébb lejtésű szakaszunk van, megállapítandó, hogy a kapott v_0 kezdősebesség milyen távolságnyira fog v-re lecsökkenni:

$V = V_0 + m - dh$, amiből: $h = (V_0 - V + m) : d$

A kapott v_0 kezdősebesség $h = (V_0 + m) : d$ távolságnyira teljesen elenyészik és a csúszó fatörzs megáll.

Ellenemelkedésben a kapott v_0 kezdősebesség $h = (V_0 - V - m) : d$ távolságban csökken le v-re és $h = (V_0 - m) : d$ távolságnyira megáll.

Ezek a képletek azonban a fent közölt alakjukban nem használhatók. Ugyanis m értéke a keresett h vízszintes hosszúság értékétől függ és annak értékével változik, tehát a számítás elején még nem ismeretes. Ismeretes azonban az egész csúsztató szakaszra vonatkozó szintkülönbség: M és az egész hosszúság: H. (3. ábra.).

Tehát: $m = (M : H)\ h$

és ha m értékét az előbb levezetett képletekbe behelyettesítjük, a következő eredményeket kapjuk.

a) A végsebesség csökken: α) lejtős pályán: $h = \frac{V_0 - V}{d - (M : H)}$;

β) ellenemelkedésben: $h = \frac{V_0 - V}{d + (M : H)}$

b) A végsebesség elenyészik: α) lejtős pályán: $h = \frac{V_0}{d - (M : H)}$;

β) ellenemelkedésben: $h = \frac{V_0}{d + (M : H)}$

Vízszintes szakasznál a kapott v_0 kezdősebesség: $h = (V_0 - V) : d$ távolságban csökken le v-re és $h = (V_0 : d)$ távolságnál teljesen elenyészik.

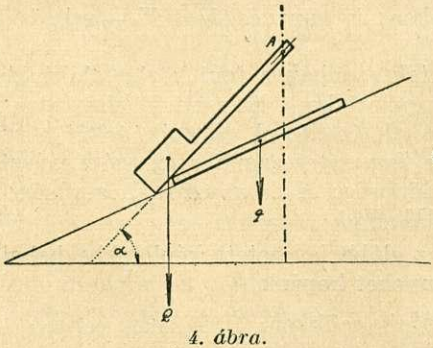
Miután az előző számításainknál a nyugalmi surlódást a mozgó surlódás értékének a kétszeresével számítottuk (lásd az 1. képen feltüntetett grafikont) számításaink csak 4 m/sec legkisebb sebességig pontosak. A rajzábráról az is látható, hogy a 4—20 m/sec sebességek mellett elegendő pontossággal járunk el, ha $\omega = 2.0$ értékkel számolunk. Ha a csúszó fa sebessége már 1 m/sec-ra lecsökkent, az előbb kiszámított surlódási hosszakat mintegy 0.67-tel kell szoroznunk, hogy a valóságot megközelítő eredményt kaphassunk.

A fenti képletekben lévő: $V = (v^2 : 2g)$ értékeket mindenkor a IV. sz. táblázatból vesszük, de felhasználhatjuk számításainknál a szerző szerkesztette grafikus számtáblázatot és számtolókát is, melyekről a továbbiakban lesz még szó.

2. A surlódás fokozásával is érhetünk el sebességcsökkentést, amire nézve ugyancsak a $V = V_0 + m - dh$ képlet szolgál magyarázattal. A d értékét kell megfelelő mértékben emelni, hogy a sebesség a kellő mértékre csökkenjen. Ezt legegyszerűbben száraz, vagy homokolt szakaszok közbeiktatásával érjük el.

3. Mechanikai fékek, ú. n. lassítók alkalmazásával is csökkenthetjük a csúszó fa sebességét. Ez a sebesség csökkentésének legegyszerűbb, de nem a legcélszerűbb módja és csak ott alkalmazzuk, ahol sem a pálya esésének a csökkentését, sem a surlódás fokozását nincs módunkban alkalmazni.

A fékező berendezés leggyakoribb alakja a következő.

54.

4. ábra.

A Q súlyú fékező ikergerendát az alsó végéhez erősített és az ikergerenda súlyának a növelése céljából vasdarabokkal töltött ládával együtt az A vízszintes forgástengelyben függesztjük fel. Ennek a gerendának a vízszintessel bezárt szöge: α. A csúsztatott fa átlagos súlya: q.

Hogy a v_0 kezdősebesség v-re csökkenjen, a fékező gerenda súlyának az általam felállított tapasztalati képlet alapján a következőnek kell lennie:

$$Q = \beta q \left(\frac{v^2_0}{2g} - \frac{v^2}{2g} \right), \text{ vagy pedig egyszerűsítve: } Q = \beta q (V_0 - V.)$$

A képletben β = a felfüggesztési szögtől függő tényező; q = a csúsztatott fa átlagos önsúlya; v_0 = a kezdősebesség; v = pedig a lefékezéssel elérendő csökkentett sebesség.

β értéke — α változó nagysága mellett — a következő:

20° mellett	= 1.42	35° mellett	= 1.63
25° „	= 1.47	40° „	= 1.74
30° „	= 1.54	45° „	= 1.89

50° mellett = 2.15

Legyen például a csúsztatott szálfa súlya: *400 kg*, a fékgerendák felfüggesztési szöge: $\alpha = 30°$, a kezdősebesség: *10 m/sec;* ezt a kezdősebességet *5 m/sec*-ra kell lecsökkenteni. A fékgerenda súlya tehát lesz:

$$Q = 1.54 \times 400 (5.10 - 1.27) = 2359 \text{ kg}$$

Ha a két fékgerenda súlyát 900 kg-nak számítjuk, akkor a fékgerendák végére még 1459 kg-nyi vassúlyt (!) kell erősítenünk, hogy a kívánt fékhatást elérhessük, amely a kezdősebességet 5 m/sec-ra tudja lecsökkenteni.

Vagyis ha a csúszó fa sebességét lassítógerendákkal akarnók *hatékonyan* lecsökkenteni, olyan nagy súlyokat kellene alkalmaznunk, amelyeknek a felerősítése a fékező gerendák végére igen körülményes lenne. Ha tehát csak lehetséges, a fékezésnek ezt a módját ne vegyük igénybe.

A csúsztatópályák tervezéséhez még az alábbi képletek szükségesek.

Az irányváltoztató ívek sugarának a meghatározása — a német szakírók szerint — a következő képlettel történik:

$$R = \frac{L^2}{8(S - D)} - \frac{D}{2}; \text{ vagy megközelítőleg: } R \cong \frac{L^2}{2S}$$

Szerintem az irányváltoztató ív legkisebb sugara

szálfacsúsztatónál: $R = 10 (v + 10)$
tönkfa- „ : $R = 5 (v + 10)$
hasábfa- „ : $R = 2 (v + 10)$

A különböző lejtésű pályaszakaszok kiegyenlítése a függőleges síkban, a következő ívsugárral történhetik.

Szálfacsúsztatónál: $R = 20 (v + 10)$
tönkfa- „ : $R = 10 (v + 10)$
hasábfa- „ : $R = 5 (v + 10)$

A pálya szélesbítése az irányváltoztató ívekben a következő.

Szálfacsúsztatónál: $Sb = \frac{10v + 280}{R} Sn$,

tönkfacsús „ : $Sb = \frac{5v + 140}{R} Sn$,

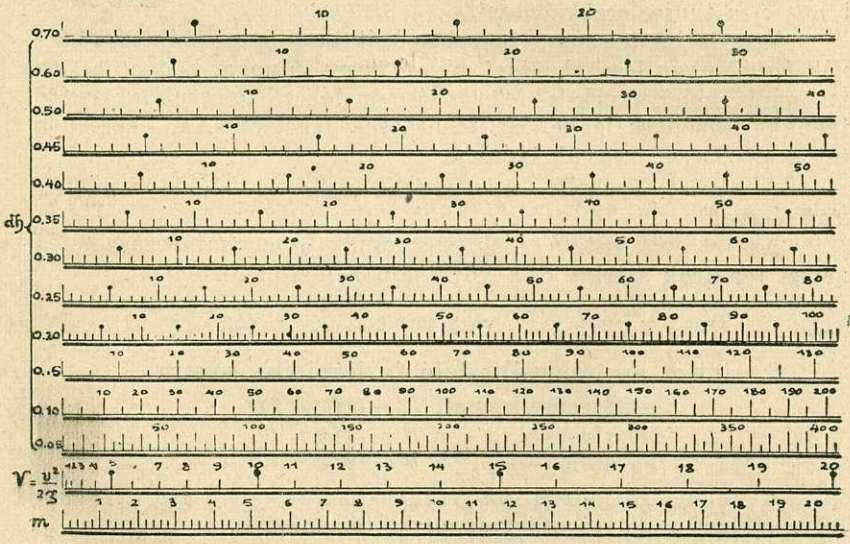
hasábfa- „ : $Sb = \frac{v + 70}{R} Sn$.

A képletekben: R = az ívsugár; v = a csúszó fa sebessége; Sn = a normális pályaszélesség; Sb = a bővített pályaszélesség.

Az utóbbi három képlet segítségével kiszámíthatjuk azokat a legkisebb ívsugarakat is, amelyeknél a pálya szélesbítésére már szükség nincsen.

Az elmondottakban vázoltam röviden mindazt, ami egy erdei csúsztatópálya gyakorlati tervezéséhez szükséges. A $V = v^2 : 2g$ táblázat használata a számításokat tetemesen megkönnyíti és leegyszerűsíti. Hogy a számításokat a gyakorlat számára még egyszerűbbé és gépiessé tegyem, egy rajzábrás táblázatot szerkesztettem, amelynek leírását a következőkben adom:

A felső 12 sor a vízszintes távolságok mércéje, megszorozva a surlódás értékével. Hogy mikor melyik távolsági mércét használjuk, arra nézve felvilágosítást nyujt a II. számú táblázat. A következő mérce a sebességeké, amelyre azonban a sebességek helyett az egyes sebességeknek megfelelő $v^2 : 2g$ értéket hordtuk fel. A legalsó mérce a szintkülönbségeket mutatja.

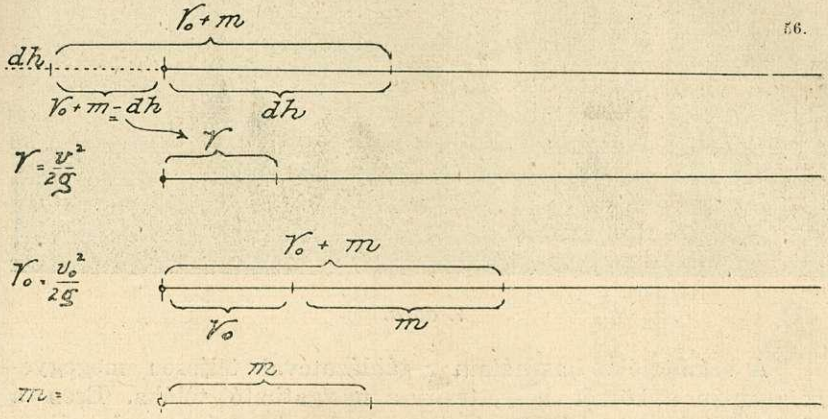

55.

5. ábra.

A tábla használata a következő. Állapítsuk meg a végsebesség értékét a: $V = V_0 + m - dh$ képlet alapján.

A szintkülönbség m értékét az „m“ mérce körzőbe véve, azt a „V“ skálán az adott kezdősebesség v értékétől jobbfelé felrakva, a körzőnyílást kinyitjuk a „V“ skála kezdőpontjáig és ezzel körzőben tartjuk a $V_0 + m$ értéket (6. kép.).

6. ábra.

Az így körzőbevett $V_0 + m$ értéket a kérdéses csúsztatópálya surlódásának megfelelő „dh“ mércére rakjuk fel éspedig az adott h távolságtól balfelé, vagyis a $v_0 + m$ értékből levonjuk a dh értéket. A bal körzőhegy és a „dh“ mérce 0 pontja közötti értéket visszarakva a „V“ skálára, arról lemérjük a v végsebesség értékét. Ha a $v_0 + m$ értéket felraktuk a „dh“ mércére és azt tapasztaljuk, hogy a bal körzőszár nem éri el a skála 0 pontját, hanem attól jobbra esik, ez annak a jele, hogy a kérdéses pályaszakaszon a kapott kezdősebesség elenyészik és a csúszó fa közben megáll. Ebben az esetben ki kell puhatolni annak a szakasznak a hosszát, amelynél a fa sebessége elenyészik. Ezt a következő képletekkel állapítjuk meg.

A surlódási szögnél enyhébb lejtésű pályán a végsebesség csökkenése: $h\,(d - M/H) = V_0 - V$; elenyészik: $h\,(d - M/H) = V_0$.

Ellenemelkedésnél a csökkenés: $h\,(d + M/H) = V_0 - V$;

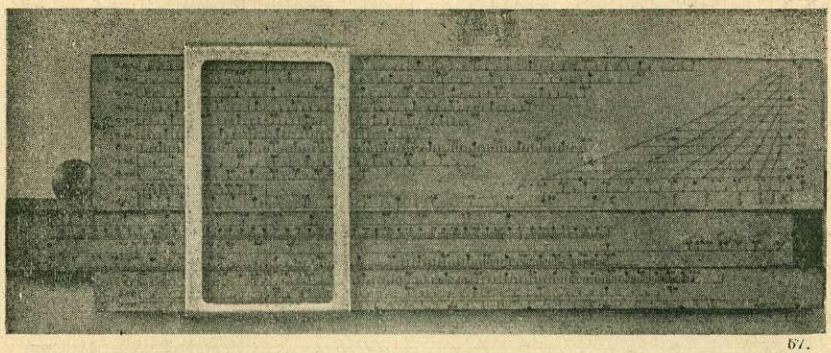
teljesen elenyészik: $h\,(d + M/H) = V_0$.

M/H értéket kiszámítjuk, azt a surlódás értékéhez a kívánt előjellel hozzáadjuk és az így megváltozott surlódási értéknek megfelelő „dh“ mércén olvassuk le a $V_0 - V$ különbözetnek, ill. a V_0 értékének megfelelő vízszintes távolságot. A végsebesség csökkenését vízszintes pályaszakaszon a következő képletből számítjuk ki:

$dh = V_0 - V$; a végsebesség elenyészik: $dh = V_0$.

Hogy a körző használatát elkerüljem és a számításokat még

jobban leegyszerűsítsem, egy lépéssel tovább mentem és fenti elvek alapján egy számtolókát szerkesztettem. (L. 7. ábra.)

7. ábra.

A számtolóka használata a táblázatéval teljesen megegyezik, csupán a körzőt helyettesíti a mozgatható tolóka. Ezen a számtolókán még további mércék vannak a lassító gerenda súlyának a kiszámítására, és pedig:

„Q" mérce a lassító súlyára

„q" mérce a csúszó fa súlyára és

„α" a lassítógerendának a felfüggesztési szögére vonatkozólag.

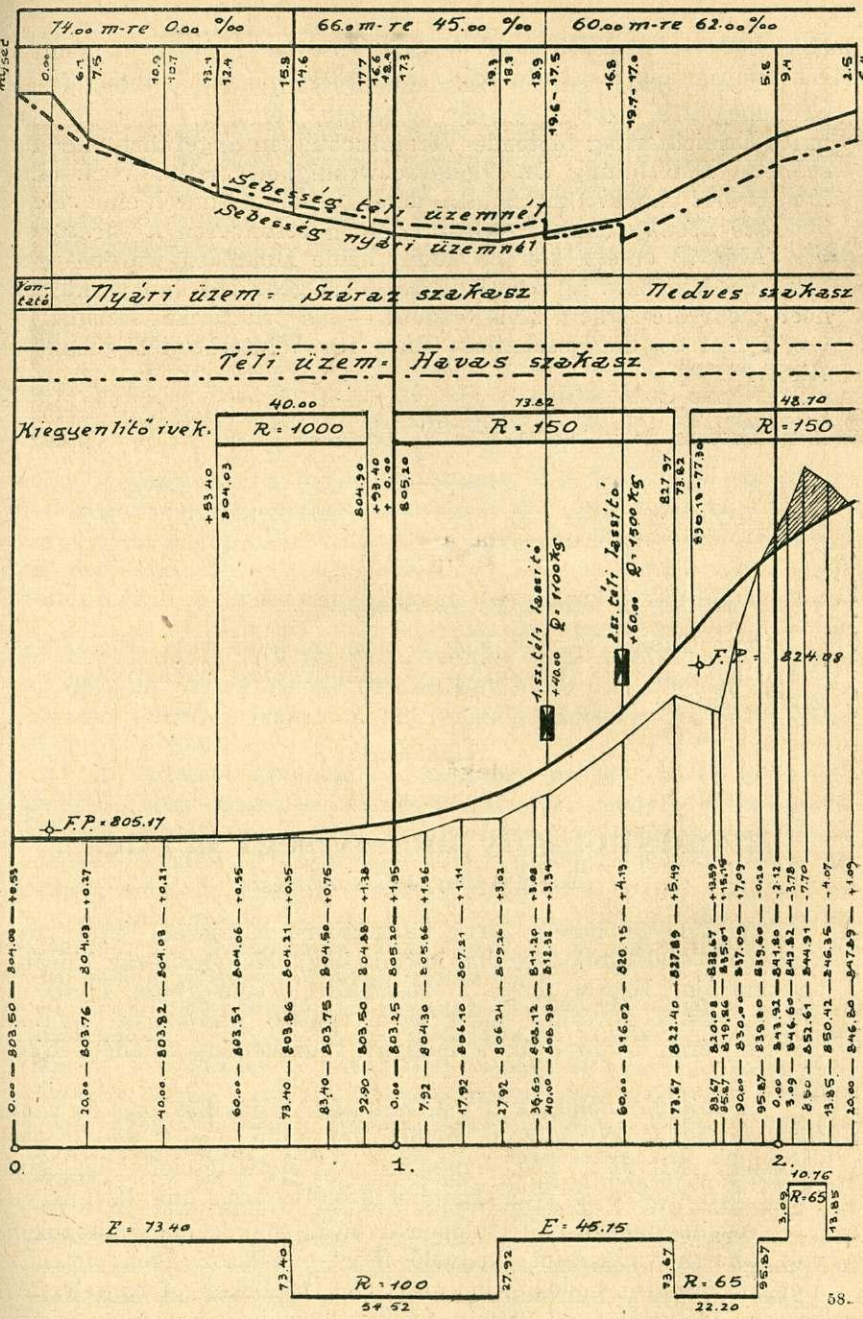
Van továbbá a számtolókán egy rajzábra az $1+\beta$ tényező megállapíthatására (lásd III. sz. táblázatot.).

Végül bemutatom egy csúsztatópálya hossz-szelvényének egy részét. A csúsztatópálya téli üzem számára épült, alsó erősebb lejtésű szakasza azonban nyáron is használható. A hossz-szelvény felülről lefelé a következő adatokat tartalmazza:

1. a lejtviszonyok adatait, 2. a végsebességeket téli üzemnél, 3. a végsebességeket nyári üzemnél, 4. a kiegyenlítő ívek viszonyát, 5. a pálya nyomát, 6. a terepvonalat, 7. a szükséges bevágások vagy állványozások mértékét, 8. a pálya magassági méreteit, 9. a terep magassági méreteit, 10. a szelvényezést (a 10—10 méteres szelvénypontok helyett csak a jellegzetes pontok szelvénye van feltüntetve), 11. az irányviszonyokat.

Végül még megjegyzem, hogy az egyes csúsztatóféleségek leírására nem akartam kiterjeszkedni, mivel az minden tankönyvben megtalálható. Képleteim mind a csúsztatóutakra, mind a fa-csúsztatókra egyaránt alkalmazhatók, csupán a surlódás értékét kell megfelelő módon megválasztani.

Igen örülnék, ha tanulmányomnak a Kárpátalján és a Felvidéken működő szaktársaim gyakorlati hasznát vehetnék.

74.00 m-re 0.00 ‰
66.0 m-re 45.00 ‰
60.00 m-re 62.00‰
Sebesség téli üzemnél
Sebesség nyári üzemnél
Nyári üzem = Száraz szakasz
Nedves szakasz
Téli üzem = Havas szakasz
Kiegyenlítő ívek.
R = 1000
R = 150
R = 150
40.00
73.82
48.70
1. sz. téli lassító Q. 1100 kg
2. sz. téli lassító Q. 1500 kg
F.P. = 805.17
F.P. = 824.98
E = 73.40
E = 45.75
R = 100
R = 65
R = 65
54.52
22.20

8. ábra.

Entwurf von Riesen. Von *L. Lángos.*

Nach einer kurzen Zusammenfassung der mechanischen Grundbegriffe werden einige zulässige, bei der Planung namhafte Erleichterung bietende Vereinfachungen angeführt. Für die schnelle Berechnung der Endgeschwindigkeit stellte Verf. eine *Zahlentafel* (No IV.) zusammen, deren Gebrauch durch eine *zeichnerische Lösung* (Abb. 5—6.), bzw. einen besonderen *Rechenschieber* (Abb. 7.) ersetzt werden kann; beide Methoden wurden vom Verf. erdacht bzw. in verwendbare Form gebracht und verkürzen noch mehr die Arbeit. Abb. 8. stellt — als praktisches Beispiel — einen Teil des Längsschnittes einer für Winterbetrieb gebauten Riese.

*

Projets de glissoirs. Par *L. Lángos.*

Le tableau n° 4, le diagramme n° 5, et la règle à calcul (figure 7) construits par l'Auteur, contribuent sensiblement à réduire les calculs.

*

Planning of Slides. By *L. Lángos.*

The Table IV., the Fig. 5. and the slide-rule (Fig. 8.) — constructed all by the author — simplify the calculations in a great deal.

A vadállomány mennyiségi becslése.

Írta: **Péterfay József** főerdész.

Az 1914-től 1918-ig tartó világháború befejezése utáni évtizedben a szakkörök megállapították, hogy Magyarország Európa vadkamrája. Ezt a tényt a rosszakarat sem tudja elvitatni tőlünk, annál kevésbbé, mert az évenkinti statisztikai adatok minden téren bizonyítják a magyar vadállomány állandó fejlődését.

A fejlődés nemcsak a vad minőségi feljavulásában és nemcsak az egyes kiválasztott területeken való mennyiségi szaporodásban nyilvánul meg, hanem a vad életfeltételeit biztosító olyan területekre is kiterjed, ahol azelőtt vadat alig láttunk.

A világháború előtti időben a fácán csak a nagybirtokokon volt, ahol a vadászatot kedvelő főúr — sokszor igen tetemes áldozat árán — honosította meg. (Az újabbkori fácántelepítés kezdeti időpontját az 1850-es évekre tehetjük.) Az egyes telepí-

tések eredménye mind több és több érdeklődőt szerzett a fácántenyésztésnek és a világháború elején, 1914-ben sok jól kezelt és bőséges eredményt nyujtó kisvadasunk, fácánosunk volt.

A világháború előtt a fácán mégsem terjedt el nagyobb mértékben. Az okot könnyen megtaláljuk a mesterséges keltetésben. A természetes elszaporítás lehetősége még, mondhatnánk, ismeretlen volt. A következő évi állomány biztosításához szükséges törzsállományt befogták vadászatok előtt és a kint maradt állományt majd az utolsó darabig kilőtték. Az elszaporítás, illetve állományfenntartás mindig a mesterséges tenyésztőtelep (voliere) feladata volt.

A ritkán előforduló vadfajta mindenkire megmagyarázható hatással volt. A tenyésztő nagybirtokról kivándorolt fácán a környező területeken feltétlenül terítékre került és ezzel elejét vették a természetes elterjedésnek, az elszaporodásnak.

Megváltozott a helyzet a háború befejezése után. A forradalmak vadirtása ugyan nagy károkat okozott mind a nagy-, mind a kisvadállományban, de az egyensúlyát vesztett pénzügyi és gazdasági élet sok kézből vette ki a puskát. Aki mégis megtudta hozni az áldozatot, az vagy egyéb szórakozásról mondott le a vadászat kedvéért, vagy anyagilag annyira erős volt, hogy a háború utáni erősödő és kedvezően ható vadászati felfogást: az okszerű vadgazdaság, illetve vadkímélet követelményeit vadászias lelkülete vagy anyagi megalapozottsága következtében követni is tudta.

A vadászok számának az általános csökkenése és az a felismerés, hogy nagyobb anyagi befektetést igénylő mesterséges keltetés nélkül, természetes elszaporítással is igen kedvező eredmények érhetők el, hozta meg azt a nagymennyiségű vadat, mi Magyarországot Európa vadkamrájává teszi. Ma a kisvad — elsősorban a fácán — nemcsak a nagybirtok vadja, hanem ebből kiindulva és mindjobban elterjedve, a kedvező feltételű egyéb területeken is nagy számban található.

Nem hallgathatjuk el a nagybirtok fontos szerepét a szárnyas kisvad, főként a fácán terjedésénél. A községi területeken végzett vadkilövést a tartalékkal rendelkező nagybirtokok tudták csak ellensúlyozni és lehetővé tenni, hogy a kilövés ellenére mégis került megfelelő mennyiségű tenyészvad ezekre a területekre és biztosítani tudta a további szaporodást. El kell ismernünk azt is, hogy igen sok — nem a nagybirtokhoz tartozó — területen önmérséklő gondot fordítottak és fordítanak ma is a tenyészvadnak (a tyukoknak a kakasokkal megközelítő ivararányban való) megmaradására. Ennek az egymást kiegészítő két tényezésnek az eredménye az a nagy elterjedés és állomány-

emelkedés, amire büszke lehet mind a nagybirtok, mind az a vadászbérlő, aki nem csak lövi, hanem óvja is a vadat.

A fácános területek jelentősége a többi kisvad szaporodására is természetesen nagy kihatással volt. Az okszerű vadgazdaság, a vadvédelem, a vad téli etetése a nyulnál és a fogolynál is elősegítette a szaporodást és ezzel a gondozott terület vadbőségét.

A sikeres és eredményes fácánszaporítás legfontosabb feltétele az, hogy sűrűn, egymásután tartott vadászatokkal ne zavarjuk a vadat. Az okszerűen kezelt fácánosban legfeljebb három vadászatot lehet tartani, 3—4 heti időközökben. A kilövésre kerülő vad mennyisége a jól rendezett vadászatoknál feltétlenül terítékre is kerül. Ilyen területeken a fogolyra kettő, nyulra egy, esetleg két vadászatot tartanak, amivel elértük a megtartható vadászatok legmagasabb mértékét, ameddig még a szaporodásra való tekintettel elmehetünk.

Az okszerűen tartott vadászatok eredménye a következő évi törzsállomány megmaradása és a szaporodás megfelelő biztosítása. Ha a vad jól telelt, a szaporítási időszak megfelelő, a ragadozók fékentartásáról is gondoskodtunk, úgy a jövő évi vadmennyiségünket biztosítani tudtuk.

Vadállományi szempontból — hála a tilalmi idők rugalmas alkalmazkodásának is — ma igen előkelő helyet foglalunk el a nemzetek sorában. Ez az eredmény jogos büszkeséggel tölthet el minden magyar vadászt, de ne feledjük el azt sem, hogy további és felfokozott munkára kötelez mindnyájunkat.

Igen sok teendőnk van. A legfontosabb a vadállomány emelkedésével arányosan bővíteni ismereteinket; lehetővé tenni a vadászati tudomány általános elterjedését; tudományos intézmények bevonásával megoldani a különleges hazai feladatokat, hogy az az örvendetes fejlődés, amit eddig elértünk, ne jusson holtpontra, hanem tovább haladhasson megkezdett útján és végcélként olyan vadászati kultúrát teremtsen, amivel nem csak a vadmennyiséget, hanem tudományos felkészültséget és a gyakorlati alkalmazást illetően is az elsők között legyünk.

*

A gyakorlati ismeretek összesége nem merülhet ki abban, hogy a vadat a lehetőséghez mérten megkíméljük, jól-rosszul rendezett vadászatokon tömegre lőjjük, hanem állandóan figyelemmel kell kísérnünk a vad életjelenségeit, hogy azokat a vad és a saját érdekünkben hasznosíthassuk.

Minden munka alapja a tervszerűség; ennek a feltétele, hogy a várható teendőkkel, az eredménnyel *legalább hozzávetőlegesen tisztában legyünk.*

Nehéz feladat!

A gyakorlott vadász nagy vonalakban ismeri a teendőit előre, szükség szerint alkalmazkodik a részlet-tényezőkhöz, amelyek év közben a különböző okok folytán felvetődnek. Így intézkedéseit a változott viszonyokhoz mérten állandóan meg tudja tenni.

Igen nehéz feleletet adnia azonban arra a kérdésre, hogy vadászatnál mennyi vadra számít?! Az ilyen válaszok az esetek *legnagyobb részében minden komoly alapot nélkülöznek.* Rendszerint az elmult vadászati idények eredményeinek az átlagát jelölik meg, esetleg számításba veszik a pillanatnyi kedvező vagy kedvezőtlen körülményeket. Részletkérdésekben azonban nagy a tájékozatlanság.

Nézzük azokat a tényezőket, amelyek a vad mennyiségére, a szaporodásra és a fejlődésre befolyással vannak.

A) *Meddőség.*

Ez a tenyésztésre alkalmatlan nő-egyedeket jelzi, amelyek vagy idős koruk, vagy egyéb okok miatt (sérülés, lövés, kétivarúság) fészekrakásra alkalmatlanok és fészket nem raknak. A meddő tyúkok mennyiségét az állomány-nagyságtól függően 3—10%-ra teszem. Nagyobb állományokban a meddőség százaléka mindig magasabb.

A meddőség arányszáma a beltenyésztés folytán emelkedik. Elsősorban azokban az állományokban, ahol a vérfrissítésről nem gondoskodnak megfelelő formában. A meddőség mindenesetre a visszafejlődés egyik kezdeti alakja, azonban még határozott visszafejlődésnek (degenerálódás) nem mondható.

Érdekes jelenséget figyeltem meg. Nagy fácánállománynál 8—10 éven belül, a rendszeres vérfrissítés ellenére is, a meddőségnek egy olyan megnyilvánulása lép fel, aminek következtében petefészek-visszafejlődés áll be (az egyébként egészséges egyednél, tehát nem elvénült tyúknál is) és a tollazat színeződik. Először kétivarúságra gondoltam, a vizsgálatra küldött példány azonban ezt megcáfolta. Ezek, a részben kakas-mezű, többékevésbbé színeződött tyúkok állománynevelési szempontból kiesnek. Ilyen jelenségek főleg öreg tyúkoknál állapíthatók meg általánosságban és rendszeresen — mondjuk országos viszonylatban. Nem állíthatom, hogy csak elöregedett példányokról van szó, sőt a jelenség azzal sem magyarázható, hogy a tyúkok nem kerülnek lövésre, mert három év óta a vadászatoknál tyúkokat is lövünk állomány-arányban. A jelenség mindenesetre bővebb vizsgálatra szorul.

Állomány-mennyiség szempontjából a meddőséget átlagban 2—8%-ban számításba kell venni az állomány-nagyság szerint.

A meddőség elsősorban a természetes úton szaporodott állomány kísérő jelensége. Voliere-tenyésztésnél ritkább, mert az idegenből beszerzett tojásokkal *nagyobb vérkeveredés áll elő* és sokkal kevesebb az idősebb egyed a területen a nagyobb kilövés és kóborlás következtében.

B) *Ragadozók.*

Azt mondhatjuk, hogy az állomány nagysága, elsősorban a szaporodás mértéke — az időjárási tényezőktől eltekintve — egyenes arányban nő a ragadozók irtásával.

Félreértések elkerülése céljából hangsúlyozom, hogy nem a ritka szárnyas ragadozók irtására gondolok, mert ezek (sasok, sólymok), aránylag ritkán fészkelnek kisvadas területek közelében, ami arra vezethető vissza, hogy a kisvadas területek elsősorban mezőgazdasági kultúrterületeket kívánnak. Kultúrterületek nagyobb népsűrűséget jelentenek, ez nagyobb zavaró hatású, és ezért az ilyenek éppen a ritkább ragadozóink fészkelésére alkalmatlanok; számukra csak összefüggő erdők jelentik újabb meghatározás szerint az „életteret", jóllehet aránylag sűrűn találkozunk velük mint kóborlókkal, kifejezetten kisvadas területeken.* Áldozzunk azonban az ornithologiának is: kíméljük a lehetőség szerint a *ritka ragadozókat.* Ezek úgyis legnagyobb részben a nagyvadas területek lakói, ahol kevesebb kárt okoznak.

* Nem mi kóborlunk!

A sólyomfélék tapasztalat szerint elég gyorsan megszokják az embert és kisvadas területeken aránylag sűrűn megfordulnak. Közülük a kerecsensólyom ritkaságánál fogva mindenesetre fokozott figyelmet és kíméletet érdemel. A többi sólyomfélére, ha már nagyon szemtelenek, bizony nem sok tekintettel kell lennünk.

Az állomány-szaporodás szempontjából a szőrmés ragadozók a legveszedelmesebbek: a róka, a görény és a menyét-félék. A kóbor kutya, macska igen sok kárt tud okozni. A szarkának, varjuféléknek se kegyelmezzünk.

Igen veszedelmes keltési időszakban a sündisznó! Aki nem ismeri ezt a mezőgazdasági szempontból hasznos kis állatot, el sem tudja képzelni, milyen kárt okoz a fácán- és fogolyfészkekben. Ha fészket talál, annak feltétlenül vége van: kifúrja és kissza az összes tojásokat. A sok sündisznó átka a szárnyas kisvadnak és ott nagy eredmény nem várható, hiába a gondosan meghagyott törzsállománynak.

A ragadozók okozta veszély legnagyobb a keltési időszakban, április közepétől május végéig. A kikelő csibéket ilyenkor fenyegeti legtöbb veszély. Az őszi vonulási időszak már kevésbbé veszélyes, a havas, hosszú télen ragadozók elpusztította vad pedig

rendszerint már a vadászatokon sebet kapott, tehát állománynevelés szempontjából szinte szükséges kiválasztásnak tekinthető ez a veszteség.

A nyúlszaporodás szempontjából a kora tavaszi ellést éri a legtöbb veszély, amikor még a gatyásölyvek, a sólymok, a kisebb szőrmésragadozók végeznek nagy pusztítást közte, főként ha az ellés még részben havas időben történik.

A ragadozók elpusztította évi vadmennyiség mintegy 4%-a az állománynak.

C) *Betegségek, sebzés.*

Az időjárás szeszélyének kitett, főként természetes úton szaporodott állomány edzett. Megbetegedéseknek, kórokozó csiráknak, külső és belső élősködőknek igen jól ellenáll addig, amíg a megfelelő élelemmennyiség rendelkezésére áll. Ha ebben zavarok jelentkeznek, az egészségi állapot megromlik és ez a megbetegedések kezdetét jelenti. Nyáron táplálkozási zavarok csak igen nagy állományoknál fordulhatnak esetleg elő, télen azonban minden vad segítő kézre szorul, elsősorban akkor, ha nagy a hó. A jól áttelelt állománytól jó szaporodás várható, ellenkező esetben a szaporodás gyengébb.

Nincs állomány, akár szőrmés, akár szárnyas az, amelyikben a betegségek valamelyike időnkint fel ne lépne. Nyúlnál a métely, a tüdő- és bélférgek, a protozoák okozta megbetegedések gyakoriak. Fácánnál a *Syngamus*, a bélférgek és baktériumos fertőzések okoznak elhullásokat. A megbetegedések és elhullás okául az esetek legalább 50%-ában — a csibék kivételével — a vadászati sebzéseket kell tekintenünk még abban az esetben is, ha a boncolások során egyéb megbetegedést előidéző okot (férgek, vérélősködők, baktériumok) találunk a sebzés mellett. A sebzés következtében a kórokozók munkája eredményesebb, mert a szervezet nem tud ellenállni nekik.

Egyes teleken — elsősorban nyúlnál fordul elő — tömeges a hüléses mellhártya- és bélgyulladás. Legutóbb 1936-ban találtunk sok ilyen ok miatt elpusztult nyulat.

A betegségek okozta elhullás 2—4% körül mozog, a sebzés okoztáé: 4—6%, összesen tehát 10 százalékra tehető átlagosan az elhullás.

D) *Elvonulás, behúzás, a nyugalom biztosítása, takarmányozás.*

Tudjuk azt, hogy a kisvad bizonyos területeken belül állandóan mozog. Ez a terület rendszerint nagyobb az egytagban lévő közepes nagyságú vadászterületnél. Gondoljunk csak arra, hogy vadászatokon hányszor kerül terítékre ismeretlen jellel

ellátott nyúl, fácán vagy fogoly. Fácánnál 7 nap alatt 8 km-es, máskor 21 nap alatt 30 km-es elvonulást állapítottunk meg. Ha a környező területeken valamely vadfajtának kedvező adottságú körülmények kínálkoznak, úgy azt a legrövidebb idő alatt megtalálja.

Hosszú volna részletesen tárgyalni azokat az okokat, amelyek az állomány-mozgást befolyásolják. Nézzük röviden őket:

1. Kóborlási hajlam. Függ a fajtól, telepítés esetén a talaj- és éghajlati különbségektől. Csökkenthető a terület zavartalanságának a biztosításával, a területhatárok állandó zavarásával és a táplálékról való gondoskodással. Függ a terület telítettségi fokától és a vadtenyésztés szempontjából való alkalmasságtól is.

2. A természetes — télen a mesterséges — tápanyagok.

3. Fészkelési idő előtt a vad a megfelelő fészkelési helyet keresi. Ha idegenben többet és jobbat talál, veszteségünk elég nagy lehet. Igen fontos a zavartalanság biztosítása.

4. Legfontosabb a vadászat ideje. Semmivel sem űzhetjük el jobban a vadat, mint az egymást sűrűn követő vadászatokkal. Az elszaporítás ideje alatt fölöslegesen soha ne vadásszunk.

A vándorlási időszakokat a következőkre csoportosíthatjuk: a párzás és keltés-időszaka; a mezőgazdasági termények érésének az ideje, végül a vadászat, amikor az állomány-hullámzás a legnagyobb.

A bevonulást elősegítő okokat a következőkben sorolhatjuk fel: zavartalanság; jól gondozott terület megfelelő nyugalommal; sűrű aljnövényzetű csenderesek, a mezőgazdasági területek termésének a letakarítása következtében előálló táplálékhiány, sűrűn ismétlődő vadászatok a környező területeken és végül a tápanyagokról való gondoskodás.

Az állományhullámzás (elvonulás, behúzás) mértéke függ a vadmennyiségtől. Természetesen nagymennyiségű vadnál ez a mozgás nagyobb. Szabályként állíthatjuk fel a következőket: *az állománymozgás nagysága és az elvonulás mértéke arányban áll a saját és a környező területek állománynagyságának a különbségével.*

A nagybirtok és a községi vadászterületek közötti viszonylatban normális elszaporítás mellett az állományhullámzás mértéke, nézetem szerint, egész évi átlagban a következő:

elvonulás: 45—50%,

behúzás: 15—18%, a veszteség tehát: 30—32%.

E) Vadfaj, tekintettel a szaporodási készségre.

Nyúlnál és fogolynál ez a tényező a számításból kiesik, mert egy és azonos fajtáról van szó, szaporodásának szempontjait a területünk alkalmas vagy kevésbbé alkalmas volta szabja meg.

Más a helyzet a fácánnál. Általános tenyésztésben a *Ph. colchicus*, a *Ph. mongolicus*, a *Ph. torquatus*, kisebb mértékben a *Ph. versicolor*, illetve ezek kisebb-nagyobb keresztezése vesz részt. Tiszta fajú fácán alig található szabad területen, legfeljebb jellegekben közeledik egyik vagy másikhoz.

Helytartás szempontjából a *Ph. versicolor* és a *Ph. colchicus* az első, majd a *Ph. mongolicus* következik. Legjobban mozog a *Ph. torquatus*.

A tojáshozamot tekintve a *Ph. torquatus* áll első helyen. Ezért természetesen ennek a válfajnak a keresztezése a célunk olyan mértékben, hogy a tojáshozam egyesíthető legyen a helytartással, a testnagysággal és a vadászatra való alkalmassággal. Nézetem szerint legalkalmasabb keresztezés az, ahol a *Ph. colchicus* 30%, *Ph. mongolicus* és 30% *Ph. torquatus*-sal keveredik. Igen szép és változatossá teszi a vadászatot, ha közben *Ph. versicolor* vagy újabb keresztezésben néhány *Ph. tenebrosust* láthatunk.

Díszfácánok tenyésztése legfeljebb vadászati szempontból teszi érdekessé a területet, állományszaporodási szempontokon azonban kívül esnek.

(Folytatása következik.)

Zahlenmässige Schätzung des Wildstandes. Von *J. Péterfay.*

Auszug erfolgt mit dem Schlussteil der Abhandlung.

*

Estimation de l'effectif du gibier. Par *I. Péterfay.*

Le resumé sera donné à la fin du memoire.

*

Quantitative Estimation of the Stock of Game. By *J. Péterfay.*

Summary will be published with the last instalment.

ÉRTESÍTÉS.

A tüzifaellátás biztosításának az újabb szabályozására vonatkozó 3000/1941. M. E. sz. rendeletet és a végrehajtása tárgyában kiadott 44.000/1941. F. M. sz. rendeletet, valamint az államerdészeti tisztikar létszámának és javadalmazásának az emelése érdekében a M. Kir. Földmívelésügyi Miniszter Úrhoz intézett egyesületi felterjesztést külön nyomtatványokként küldjük meg t. Olvasóinknak.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Választmányi ülés.

Egyesületünk igazgató-választmánya *1941. évi április hó 17-én* délelőtt 11 órai kezdettel ülést tartott, amelyen megjelentek: *Térfi* Béla és ifj. *Teleki* József gróf alelnökök, *Biró* Zoltán ügyvezető, *Keglevich* Gyula gróf tiszteleti, továbbá *Ajtai* Sándor dr., *Ajtai* Jenő, *Bartha* Dezső, *Beyer* Jenő, *Esterházy* Móric gróf, vitéz *Festetics* Kristóf gróf, *Földváry* Miksa, *Hendrey* József, dr. *Károlyi* István gróf, vitéz *Lámfalussy* Sándor, *Mailáth* György gróf, *Molcsány* Gábor, vitéz *Onczay* László, *Osztroluczky* Miklós dr., *Pallavicini* A. Károly őrgróf, *Papp* Béla, *Papp-Szász* Tamás dr., dr. *Prónay* György báró, *Riedl* László. *Rochlitz* Béla, *Tóth* Bódog, *Véssei* Mihály és *Vuk* Gyula választmányi tagok.

Távolmaradásukat kimentették: *Waldbott* Kelemen báró, elnök, *Mihályi* Zoltán dr. titkár, *Bencze* Pál, *Biedermann* Imre báró, vitéz *Bontay* Ferenc, *Czidlinger* János, *Ivanich* Ferenc, *Károlyi* Gyula gróf, *Kovács* Gábor, *Lády* Géza, *Lengyel* Sándor, *Marsóy* Ferenc, *Matusovits* Péter, *Montenuovo* Nándor herceg, *Pásztlory* Ödön, vitéz *Rábay* Gyula, *Rimler* Pál, *Roth* Gyula, *Takács* Zsigmond, *Urbányi* Ignác és *Zsombory* Ignác választmányi tagok.

Térfi Béla elnöklő alelnök megnyitójában kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Teleki Pál gróf* miniszterelnök elhunytáról. Az igazgató-választmány néma felállással áldozott a kiváló magyar államférfi emlékének és *az elnök* javaslatára egyhangulag úgy határozott, hogy elmulhatatlan érdemeit az egyesület jegyzőkönyvében is megörökíti.

Az ügyvezető részletesen tájékoztatta az igazgató-választmányt a fatelítás terén tapasztalható bizonytalanságról. Hangsúlyozta, hogy a földmívelésügyi minisztérium erdészeti főosztálya az egyesület bevonásával már 4 héttel ezelőtt állást foglalt a szükséges teendők kérdésében és javaslatát haladéktalanul eljuttatta az illetékes tényezőkhöz, de intézkedés mindezideig nem történt. Pedig a nehézségek — főleg a szállítás terén — még mindig fennállanak és miután a Délvidék visszacsatolásával a tüzifaszükséglet is mintegy 25.000 vasúti kocsirakománnyal növekedett, minden további halogatás még súlyosabbá teszi a helyzetet. Ezért azt javasolta, forduljon az egyesület részletesen megokolt felterjesztéssel a közellátásügyi miniszter úrhoz és kérje a szállítás megkönnyítése, valamint a termelvények árának, a munka- és fuvarbéreknek a megállapítása tárgyában a kormány haladéktalan intézkedését.

Vitéz Lámfalussy Sándor, ifj. *Teleki* József gróf, *Vuk* Gyula és *Osztroluczky* Miklós dr. hozzászólása után a igazgató-választmány egyhangulag úgy határozott, hogy az egyesület állásfoglalását két felterjesztésben juttatja kifejezésre. 1. A közellátási miniszter úrtól a tüzifaárak mielőbbi szabályozását kéri; ezt a beadványt az elnökség személyesen adja át a miniszter úrnak. 2. A földmívelésügyi miniszter urat arra kéri, hogy az idei termelésű tüzifára már most, az ármegállapítás előtt is engedélyezze a szállítási igazolványok kiadását.

Az ügyvezető a távollévő titkárnak az alapszabályok 59. §-ában előírt szerkesztő-bizottság megalakítására vonatkozó kérelmét terjesztette elő, hogy a bizottság az egyesületet érintő, vagy bírálatot gyakorló közlemények megjelentetése tekintetében tanácsával segítségére lehessen és a felelősség vállalásában vele osztozzon.

Az igazgató-választmány a szerkesztő-bizottság tagjaiul dr. *Osztroluczky* Miklóst, *Beyer* Jenőt és vitéz *Onczay* Lászlót kérte fel, akik a tisztséget el is vállalták.

Az ügyvezető a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar hallgatóinak a tervbevett menza-alaphoz való hozzájárulás iránti kérelmét ismertette és javaslatára *az igazgató-választmány* egyhangulag úgy határozott, hogy a menzát — anyagi körülményei szerint — évi 200—400 P segélyben részesíti.

A továbbiakban bejelentette *az ügyvezető*, hogy az egyesület 1941-ben fennállásának 75. évfordulójához jut. Kívánatos lenne ezt illő módon megünnepelni, de a külső körülmények ezt aligha teszik lehetővé, sőt a tervbevett kassai közgyűlés megtarthatása is kétséges. Mindazonáltal célszerű lenne legalább néhány kiadvánnyal megörökíteni a jubileumi évet és javaslatára az *igazgató-választmány* hozzájárult *Csekme* László m. kir. s. erdőmérnök fűrészipari munkájának, *Barthos* Gyula hgi főerdőmester ornithologiai tanulmányának, valamint több, az Edészeti Lapok részére beérkezet cikknek külön füzetekben való kiadásához és örömmel vette tudomásul, hogy *Barthos* Gyula munkájának a megjelentetési költségeit *Batthyányi-Strattmann* László herceg is támogatja 600 pengővel.

Elvben hozzájárul *az igazgató-választmány* ahhoz is, hogy az egyesület — amennyiben a költségvetés keretei engedik — a tagnévsort és a könyvtár állományának a részletes jegyzékét is kiadhassa.

Ezután *az ügyvezető* a titkárnak a katonai szolgálat alól való felmentése ügyében tett javaslatot, azzal a megokolással, hogy az Erdészeti Lapok felelős szerkesztői munkaköre a sajtótörvény értelmében másra át nem hárítható és a nyomtatás alatt álló Erdészeti Zsebnaptár sürgős munkáit sem veheti át helyette senki. — *Az igazgató-választmány* egyhangulag úgy határozott, hogy felterjesztésben kéri a honvédelmi miniszter úrtól a titkár felmentését.

Az ügyvezető felvetette a román uralom alatt kisajátított erdőbirtokok ügyét is és *Molcsány* Gábor, *Hendrey* József, vitéz *Onczay* László felszólalása után az *igazgató-választmány* egyhangulag úgy határozott, hogy sürgős felterjesztésben kéri a kormány kinevezte különbizottságtól a jogtalanul kisajátított erdők visszaadására, illetőleg a tulajdonosaik megfelelő kártalanítására vonatkozó szükséges eljárás mielőbbi megindítását.

Az *ügyvező* ismertette a földmívelésügyi miniszter úr 31.550/1941., illetőleg 185.921/1941. sz. átiratait, amelyek megnyugtató választ tartalmaznak arra vonatkozólag, hogy a termelő közvetlenül a fogyasztónak is adhat el fát, illetőleg, hogy a termelés határideje méltánylást érdemlő és megokolt esetekben március 31-e után is meghosszabbítható.

Az egri érseki uradalom erdőfelügyelőségének a vasuti különdíjmentesség további fenntartására vonatkozó kérdésével kapcsolatban a választmánynak az volt a megállapítása, miután nem elvi sérelemről van szó, az erdőbirtokosnak magának kell jogorvoslatot keresnie.

Az *ügyvezető* ezután bemutatta *Ajtay* Jenő két indítványát: 1. Kérje az egyesület a kormánytól, hogy a birtokrészvénytársaságok — a részvénytársaságokhoz hasonlóan — a részvénytársasági forma megszüntetése alkalmával illetékmentességben részesüljenek. 2. Kérje az egyesület a földmívelésügyi miniszter urat, hogy az alföldfásítási törvényben az ujonnan erdősített területeknek az első főhasználatig biztosított adómentességét ismertesse el az illetékes hatóságokkal.

Az *igazgató-választmány* az indítványokat magáévá tette és úgy határozott, hogy ezek ügyében felterjesztéssel fordul a földmívelésügyi, illetőleg pénzügyminszter úrhoz.

Az *ügyvezető* végül bejelentette, hogy *Széchenyi Andor Pál gróf* évi tagdíját 24 pengőről önként 100 pengőre emelte fel és hogy felvételüket kérték az egyesületbe a következők:

Ferenczy Pál Viktor alapító tagként, *Bánffy* Dániel báró, *Béldi* Dénes gróf, *Béldi* Kálmán gróf, *Blomberg* Gyula báró, *dr. Degenfeld-Schomberg* Miksa gróf, *Götze* Árpád dr., *Hertelendy* Gábor, *Inkey* József báró, *Kende* György báró, *Wodehouse Fox* Margit bárónő, M. Kir. Erdőigazgatóság Beszterce, Bélteki Uradalom Erdőigazgatósága Rt., Bikszádi Általános Faipar Rt., Pénzintézeti Központ Nyugdíjpénztára, Beregszász Megyei Város, Felsőbánya Sz. Kir. Város, Kosna Nagyközség, Rozsnyó Megyei Város, Szatmárnémeti Thj. Sz. Kir. Város; Volt Urbéresek Erdőbirtokossági Társulatai: Belvárdgyula, Felsőmindszent, Gödre, Nagybereg, Szászvár; Gróf Mailáth Uradalom, Monyha, Máriaffi Lajosné Erdészete és Gróf Esterházy Móric Htb. Erdőgondnoksága Vértesketheły *erdőbirtokosok;* továbbá *Aczél* Sándor, *Asztalos* István, *Balogh* Dezső, *Bándly* Imre, *Benedek* Gyula, *Berecz* János, *Bernát* Mihály, *Biró* Endre, *Blasius* Mihály, *Borovszky* Pál, *Csizek* Lajos, *Faller* József, *Fixek* Ernő, *Fogarasi* Béla, *Francz* Jenő, *Früstök* István, *Gintner* Bálint, *Gubkó* János, *Handschuh* Viktor, *Hénel* Jenő, *Hergáth* Viktor, *Hesch* János, *Jakóts* Sámuel, *Jekeli* Oszkár, *Koncsek* János, *Kóthay* Ödön, *Kozáky* Jenő, *Krippel* Tibor, *Maron* Géza, *Mátyás* Vilmos, *Miess* Márton, *Nagy* Imre, *Nagy* Lajos, *Niszler* József, *Perseca* Marian, *Péter* Brunó, *Péter* László, *Pető* János, *Petricsek* Adolf, *Pop* Mihály, *Rimler* László, *Romanowski* Dénes, *Sándor* István, *Sandulovici* János, *Schaffer* Endre, *Schmidt* Károly, *Schwartz* Béla, *Sófalvi* István, *Stieber* Lajos, *Szabó* Béla, *Szilágyi* Ferenc, *Szontagh* József, *Szücs* Ferenc, *Thomae* György, *Tóth* Antal, *Truszka* Gyula, *Weiss* Mihály, *Wilde* Kálmán, *Wunder* Jenő, *Zimay* János és *Zjabkin* András *erdőmérnökök;* végül *Csonka* István és *Jeney* Sándor fakereskedők, *Klasznay-Farkas* Emil vállalkozó, *Nagy* Kálmán rt. igazgató, *Polyák* István urad. intéző és *Regius* János szöv. igazgató rendes tagként. Javaslatára az igazgató-választmány valamennyi jelentkezőt egyhangúlag az egyesület tagjai sorába iktatta és egyéb tárgy híján az *elnök* az ülést berekesztette.

RENDELET A FIZETÉSI PÓTLÉKRÓL.

A „Budapesti Közlöny" 1941. évi május hó 15-i 110. számában megjelent 3620/1941. M. E. sz. rendelet, a 9150/1940. M. E. sz. rendelet — vagyis az *1940. évi október hó 5-én érvényben lévő fizetések* — alapulvétele mellett, a magánalkalmazottakra — **tehát az erdőtisztekre vonatkozólag is** — úgy intézkedik, hogy a fizetési pótlék azoknál

a) akiknek a fizetése az évi 6.000 P-t nem haladja meg: *a fizetési időszakra járó fizetés tizenöt (15) százaléka;*

b) akiknek a fizetése évi 6.000 P-nél több, de az évi 8.500 P-t nem haladja meg: *évi 900 P;*

c) akiknek a fizetése évi 8.500 P-nél több, de az évi 8.920 P-t nem haladja meg: *olyan összeg, amely a fizetését évi 9.400 P-re egészíti ki;*

d) akiknek a fizetése évi 8.920 P-nél több, de az évi 12.000 P-t nem haladja meg: *évi 480 P;*

e) akiknek a fizetése évi 12.000 P-nél több, de az évi 12.480 P-t nem éri el: *olyan összeg, amely a fizetését évi 12.480 P-re egészíti ki.*

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A M. KIR. FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTER ÚR 45.079/1941. SZ. LEIRATA A FAFORGALOM TÁRGYÁBAN.

Az Országos Erdészeti Egyesület T. Elnökségének,

Budapest.

Előterjesztésére értesítem a t. Egyesületet, hogy az ország tüzifaellátásának megfelelő biztosítása szempontjából a magam részéről is igen fontosnak tartom azt, hogy a tüzifa árkérdése mielőbb rendeztessék, valamint a tüzifa termeléséhez és a közelítéshez szükséges munka- és fuvarbérek is megállapíttassanak.

A legnagyobb munkabér megállapítása ügyében 1520/1941. M. E. és 196.900/1941. F. M. szám alatt az intézkedés már megtörtént, a fuvarbérekre nézve pedig az 184.893/1940. számú leiratomban kértem az Árellenőrzés Országos Kormánybiztosát, hogy azokat tegye vizsgálat tárgyává és megállapításukra nézve intézkedjék.

Az Árellenőrzés Országos Kormánybiztosa folyó évi március hó 20-án kelt felterjesztésében arról értesített, hogy április hó folyamán lesz módja a kérdésben állást foglalni.

Az ország szerfaellátása érdekében tett előterjesztésére nézve meg kell jegyeznem, hogy megállapításom szerint is fenyőszerfában a megnagyobbodott Magyarország erdőgazdasága a szükségletet még teljes egészében fedezni nem tudja. A hiányzó mennyiségek biztosítása iránt a lehetőség szerint intézkedtem, illetve intézkedni fogok.

A rendelkezésemre álló adatok szerint lombszerfa termelésünk a hazai szükségletet meghaladja, miértis a hazai erdőgazdaság érdekében kívánatosnak tartottam a feleslegként jelentkező mennyiség elhelyezésére a külföldi piacok biztosítását. A külkereskedelmi szerződések alapján ez meg is történt, mert kiviteli lehetőség biztosíttatott a lombszerfára, illetőleg a lombfűrészárura anélkül azonban, hogy a szállításra magyar részről kötelezettség vállaltatott volna és így csak a tényleg feleslegként mutatkozó mennyiség kerülhet kivitelre.

A t. Egyesületnek a 8300/1939. M. E. számú rendelet értelmezése tárgyában még 1939. évi szeptember hó 6-án tett előterjesztését 115.548/1939. számú átiratommal álláspontjának közlése végett a m. kir. Kereskedelem- és Közlekedésügyi Miniszter Úrhoz tettem át.

Ettől eltekintve kétségtelen, hogy a 7300/1940. M. E. számú, valamint az 5780/1940. M. E. számú rendeletekkel zár alá helyezett fakészletek a 8300/1939. M. E. számú rendelet hatálya alá tartoznak.

Közlöm egyben a t. Egyesülettel az Árellenőrzés Országos Kormánybiztosának azt az álláspontját, hogy mindaddig, amíg valamennyi faválaszték árának megállapítására sor kerülhet, egyénenként előterjesztett kérelmek felülbírálása alkalmával *nem zárkozik el az elől, hogy az eladási árak az 1939. évi augusztus hó 26-án érvényben volt árakkal szemben megfelelően ne módosíttassanak.*

Végül értesítem, hogy az erdőgazdasági munkálatok zavartalan elvégzését a honvédelmi szolgáltatások igénybevétele tárgyában kiadott 2620/1941. M. E. számú rendelet biztosítja.

Budapest, 1941. évi április hó 20-án.

Bárczay s. k.,
államtitkár.

IRODALOM

Dr. Luncz Géza: A kopár területek beerdősítésére vonatkozó törvények intézkedései. (La législation sur le reboisement des terrains incultes.) A Nemzetközi Erdészeti Központ kiadása. Berlin, 1940. 264. old.

Az erdőgazdaság előkelő nemzetközi testületénél működő komolytudású, szorgalmas kartársunk ismét olyan munkával gyarapította szakirodalmunkat, amelyik annak jelentős nyeresége, a kis Magyarország részére pedig újabb megbecsülés forrása.

Luncz dr. könyve törvény-elemzés, amely 51 államnak a kopárok erdősítésére vonatkozó törvényes intézkedéseit tárgyalja. A szerző a jogszabályok azonos vagy hasonló tartalmú szakaszait állítja egymás mellé és az ellentétes rendelkezésekre is rámutat. A magyar törvények intézkedéseit mindenütt megtaláljuk a többi államokéi mellett, igen gyakran a hazaiak jelentőségének a különös hangsúlyozásával.

A kötet öt fejezetre oszlik. Az első rész azokat a területeket tárgyalja, amelyeknek a — legtöbbször közérdekből történő — befásítását a törvény megköveteli. A legjelentősebb szerep azoknak a művelés alatt nem álló területeknek jut, amelyek erdősítésük után a véderdő jelleget veszik fel. A szerző előbb a futóhomokos területek, a kizsarolt talajok, tisztások, rontott legelők, tűzvész-pusztította területek kötelező befásítására vonatkozó előírásokat ismerteti és rávilágít arra is, hogy az újabb törvények az erdőben nagyon szegény vidékeken milyen mértékben veszik igénybe a mezőgazdasági művelés alatt lévő (arra rendszerint kevéssé alkalmas) területeket a kötelező erdő- és sorfatelepítések céljaira. Ennél a pontnál kiemelten hangsúlyozza a Magyar Alföld fásítását kötelezővé tevő 1923. évi XIX t.-c. úttörő szerepét és jelentőségét.

A második fejezet azt fejtegeti, hogy a törvények kit kötelesnek az erdősítési munkálatok végrehajtására. Külön alfejezetek tárgyalják itt az állam, a magánbirtokosok, az érdekcsoportosulások szerepét, a bérbeadásának egyik, főleg a gyarmati országokban gyakorolt különleges módját: az ú. n. engedményeket s az erdősítések végrehajtására előírt határidőket. A magánosok kötelezettségei országonként igen különbözők. Nagyon érdekes annak az egybevetése, hogy mit írnak elő a törvények a közérdekből történő erdősítések elvégzésére nézve ott, ahol a birtokos a kötelezettséggel nem terhelhető, mert az erején felüli, vagy érdekeit meghaladó volna. A legkielégítőbb megoldás rendszerint a beerdősítendő kopár területnek az állam részéről történő megszerzése, de ennek a módja — kisajátítás, vétel, meghatározott időre szóló ideiglenes birtokbavétel, engedmény, stb. — országonként más és más, mert az adott gazdasági, pénzügyi, ill. politikai körülmények függvénye. Az is gyakori, hogy az állam a segélynyujtások legváltozatosabb fajtáival ösztökéli a birtokost a munkálatok elvégzésére.

A harmadik szakasz ezeknek az erdősítésre serkentéseknek a különböző módjait ismerteti. A jelentősebbek: államsegély, pénzelőleg, kölcsön, adómentességi kedvezmény; természetbeni segély ingyenes facsemeték, famagvak, szaktanácsok nyujtásával; erkölcsi serkentések erdősítési pályázatok kiírásával, stb. Még olyannal is találkozunk (Guatemala), hogy 1000 db ciprus vagy egyéb fafaj csemetéjének a sikeres megtelepítéséért 10 ember mentesül az egyébként kötelező katonai szolgálat alól.

A negyedik rész azokat a törvényszakaszokat elemzi, amelyek a már egyszer sikeresen beerdősített területeket az újból való elkopárosodás ellen kívánják biztosítani, megvédeni. Ezek részben a beerdősí-

tett terület mikénti kezelésére nézve tartalmaznak előírásokat (hézagok pótlása határidőre, stb.), részben pedig bizonyos tilalmak útján védik az erdőt a káros befolyások ellen (legeltetési, tarvágási tilalmak stb.).

Az ötödik fejezet a négy elsőben tárgyaltakat foglalja össze s az azokból adódó következtetéseket vonja le. Ezek szerint a törvényes intézkedések a közjót mindinkább a magánosok érdekei elé igyekeznek helyezni, de egyidejűleg szociálisak is maradnak s a magánbirtokosokra nem rónak elviselhetetlen terheket.

Arra a kérdésre azonban, hogy a tárgyalt országok közül a kopárfásításra vonatkozóan melyiknek a törvényei ma a legjobbak, a leginkább célravezetők, tisztán a törvények szövege alapján nem lehet válaszolni. Sőt ahhoz, hogy a tárgyalt törvények végrehajtása során elért gyakorlati eredményeket egybevethessük, a szerző szerint a vonatkozó országok erdő-földrajzi, éghajlati, politikai, közigazgatási és közgazdasági viszonyait is figyelembe kellene venni, valamint azt is, hogy az illető ország lakóiban milyen mértékben fejlett az erdő iránti szeretet.

A könyv függeléke 50 ország (Algir, Amerikai Egyesült Államok, Angol-India, Argentina, Belgium, Belga-Kongó, Brazília, Bulgária, Columbia, Chile, Dánia, Délafrikai-Unió, Finnország, Franciaország, Fülöp-Szigetek, Görögország, Guatemala, Hollandia, Holland-India, Indokina, Irország, Japán, Jugoszlávia, Kanada, Kína, Lettország, Libia, Litvánia, Luxemburg, Madagaszkár, Magyarország, Marokkó (francia), Mauricius, Mexiko, Nagy-Britannia, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Porto-Rico, Portugália, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szlovákia, Törökország, Uj-Zéland, Uruguay, Venézuella) törvényeiből idézi a kopárok beerdősítésére s a véderdőkre vonatkozó szakaszok szövegét. A magyar törvények közül az 1879. évi XXXI. t.-c. és az 1935. évi IV. t.-c. idevonatkozó intézkedéseit hozza, míg az 1923. évi XIX. t.-c.-et egész terjedelmében közli, sőt azt végrehajtási utasításának néhány §-ával is megvilágítja.

A francia nyelven írt, minden tekintetben kitűnő, gondos munka a külföldi sajtóban is osztatlan elismerésre talált; szívből kívánjuk tehát, hogy *Luncz Géza dr.*, kedves kartársunk zavartalanul dolgozhasson tovább is abban a felelősségteljes feladatkörben, amelyben annyi rátermettséggel képviseli a magyar erdészetet.

M.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. LXXV. köt. 1941.

13—14. sz. *Dr. Kendi Finály I.:* Hogyan született a méter. — *Ifj. v. Bánó L.:* A tűzfalak esztétikája. —

15—16. sz. *Juhász I.:* A füstgázveszteségek meghatározása, különös tekintettel hazai szeneinkre. — *B. Szabó K.:* A Diósgyőr—Kesznyéten közötti 100 kV-os távvezeték.

A Műszaki Világ. V. évf. 1941.

8. sz. *Dr. Árvay J.:* Háborús husvét. — *Dörre E.:* Városrendezési kérdések és a közönség. — *Hoepfner G.:* A tőkeképződés. — *Szőcs J.:* A szakszerű és modern földgáz-gazdálkodásról. — *Lantos Z.:* A magyar mérnökök tartják meg az óhaza számára az amerikai magyarság második és harmadik generációját.

9. sz. *Dr. Árvay J.:* A vásár. — *v. Pétery I.:* A tervgazdálkodás nemzeti előnyeiről.

A Vadászkutya. II. évf. 1941.

4. sz. *Gr. Erdődy R.:* Erdélyi kopó. — *k. Kende M.:* Törzskönyvezetlen magyarvizslák elbírálása és törzskönyvezése. — *Dr. Ruzicska I.:* A vadászkutya a porcellánban. — *Zoborhegyi:* A kutya szaglása. — *Dr. Forti J.:* A spaniel és idomítása. (Vége.)

Az Időjárás. XLVII. évf. 1941.

1—2. sz. *Dési F.:* A szabad felállítású Wild-féle párolgásmérőről. — *Končck N.:* A szlovák meteorológiai szolgálat és a tátralomnici magaslati obszervatórium. — *Dr. Bacsó N.:* Zord telek Európában és Magyarországon. — *Fábianics F.:* A Balaton hatása a talajmenti levegő hőmérsékletére. — *Dr. Béll B.:* A szabadlégköri mérések és az aerológiai segédfogalmak felhasználása az időjelző szolgálatban. — *Dr. Bacsó N.:* Magyarország időjárása 1941 január havában. — *Dr. Aujeszky L.:* Légtömegnaptár 1941. januárról.

Bányászati és Kohászati Lapok. LXXIV. évf. 1941.

8. sz. *Dr. Mohi R.:* Iszapgát homokzsákból.

Gazdatisztek Lapja. XLV. évf. 1941.

5. sz. — —: A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének évi rendes közgyűlése.

Halászat. XLII. évf. 1941.

4. sz. *Dr. Maucha R.:* A vízi élettér biológiai egyensúlya. (4. k.) — *Dr. Mika F. és dr. Varga L.:* Hazai pisztrángtenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (12 k.) — *Ifj. dr. Szabó Z.:* A vízfolyások jellegzetességei. — *Vásárhelyi I.:* A jégmadár és a vízicickány.

Kémikusok Lapja. II. évf. 1941.

5. sz. *Dr. Kőrösy F.:* Atommagok kémiája. — *Láng L.:* A magyar gépgyártás szerepe a hazai vegyészeti iparban. — *Dr. Medgyesi É.:* Hormonok. — *Sürü J.:* Glicerin keményítőből.

Kertészeti Szemle. XIII. évf. 1941.

5. sz. *Madarász A.:* Virágot az ablakokba! — *Dr. Éber I.:* Gyökérfejlesztő anyagok. — *Braun A.:* Budapesti kiskertek. — *Doctor Ö.:* Talajmunkák a gyümölcsösben. — *Magyar Gy.:* A gombatrágya.

Köztelek. LI. évf. 1941.

14. sz. — —: Az országos mezőgazdasági kiállítás és 50. tenyészállatvásár. — *Grábner E.:* A kukorica és a burgonya fészekműtrágyázásának gyakorlati értéke. — *Pörneczy J.:* Vízfogó barázdákkal az árvíz ellen! — *Dr. Weiser I.:* Az erjesztett takarmányok vizsgálata és megítélése.

15. sz. *a. Farkas G.:* Minek köszönhetjük hazai állatállományunk színvonalának emelkedését? — *Dr. Wellmann O.:* Az országos mezőgazdasági kiállítás. II.: A nyugati származású szarvasmarhák. — *Battha P.:* A magyar alföldi szarvasmarhák. — *Thiringer V.:* A lovak. — *e. Dorner B.:* A hússertések. — *Dr. Ötömösy D.:* A mangalica sertések. — *Dr. Schandl J.:* A juhok. — *Báldy B.:* A baromfiak, házinyulak és galambok. — *v. Illésy Z.:* A halászat. — *Toldy M.:* Országos lovas-

mérkőzések, fogatversenyek és kutyabemutatók. — *Dr. Villax Ö.:* Adatok az uborka hazai megtermesztéséhez. — *Dr. v. Erdey J.:* Házilag készíthető köleshántoló.

16. sz. *Farkas Á.:* Erdélyi kisgazdaságok épületfelszerelése a földbirtok kiterjedése szemszögéből. — Az országos mezőgazdasági kiállítás. III.: *Fabricius E.:* A növénynemesítés és növénytermesztés kiállítása. — *Dr. Reichenbach B.:* A mezőgazdasági szakoktatás kiállításai. — *Dr. Weiser I.:* A kísérletügyi kiállítás. — *Dörschug T.:* Az erdélyi kiállítás. — *Dr. Mihályi Z.:* Az erdészet. — *Vantsó Gy.:* A vadászat. — *Dr. Rege K.:* A M. Kir. Kereskedelmi Hivatal és az Országos Mezőgazdasági Kamara kiállítása. — *Rothmeyer I.:* A mezőgazdasági gépkiállítás. — *Dr. Fellner K.:* A kiállítás egyéb csoportjai. — *Battha P.:* A tenyészkiállítás vásári forgalma.

17. sz. *Westsik V.:* A napraforgó termesztése magnak. — *Mohácsi T.:* Kendermag-termesztés. — *e. Dorner B.:* A szárazság és nedvesség elleni küzdelem a mezőn. — *Hiesz J. J.:* Leltári tárgyak értékelése. — Az országos mezőgazdasági kiállítás. IV.: *Fabricius E.:* A M. Kir. Dohány- és Sójövedék kiállítása. — *A. Csaba G.* és *I. Hollósy L.* A kutyák.

Magyar Fapiac. III. évf. 1941.

14. sz. — —: A kárpátaljai fatermelő vállalatok. — —: A tüzifakérdésről.

15. sz. *Dr. Mihályi Z.:* Az erdőmérnök hiány. — *Szabó Ö.:* A szénkereskedői kijelölések előtt. — *Ráth-Végh K.:* A parkettapiac.

16. sz. *Dr. Földváry L.:* Erdőgazdasági feladatok és kérdések a felszabadult keleti és erdélyi országrészen.

17. sz. *Dr. Vangel Gy.:* A fapiac mai kérdései.

Magyar Statisztikai Szemle. XIX. évf. 1941.

2. sz. *Dr. Szél T.:* A törvénytelen születések. — *Dr. Lukács K.:* A Balatonmellék népesedése. — *Dr. Heller A.:* A cséplőmunkások munkabére. — *Tekál L.:* Az 1940. évi szüret előzetes adatai.

Magyar Vadászujság. XLI. évf. 1941.

10. sz. *Berényi V.:* A hód. — *Mészáros P.:* Hogyan vadásztak elein? — *Gy. Takách Gy.:* A sózó rendeltetése és készítési módja. — *P. Horváth R.:* Irtsuk a kártékonyokat!

11. sz. *Dr. Szent-Iványi G.:* Foglyainkért! — *Mészáros P.:* A vadászati törvénykezés néhány jogkérdése. — *Vásárhelyi I.:* Új pisztrángfaj a magyar faunában. (Trutta ungeri V.) — *Dr. Panka K.:* Néhány szó az őrgébicsről és a tövisszúró gébicsről. — *Gy. Takách Gy.:* Hányszor fiadzik a mezei nyúl? — *Nyáry L.:* A Kisbalaton madárvilága régen és most.

12. sz. *Dr. Szent-Iványi G.:* Értsük meg egymást! — *Kontsits P.:* A törvényalkotás sem előbb való a vadászgazdaság országos ügyének kiépítésénél. — *Tabakovits G.:* Megfigyelések.

Mezőgazdasági Közlöny. XIV. évf. 1941.

4. sz. *Herke S.:* A mészben szegény szikesek javításáról. — *Dr. Zajtay A.:* Az erjesztett zöldtakarmányok megóvása. — *Dr. Badics J.:* Ábrázolt agrárpolitika. — *Dr. Hévey L.:* A sziciliai földkérdés rendezése. — —: Az aranyfedezet alkonya. — *Takács L.:* A talajmenti fagy

fizikájáról. — —: Homoki vetésforgó kísérletek. — —r: Villamosság a svájci mezőgazdaság szolgálatában. — —: Románia gazdasági újjáépítési terve. — —: Argentina súlyos gazdasági problémái.

Nimród Vadászlap. II. évf. 1941.

11. sz. *Zsindely E.:* Az 1940. évi vadásztrófeák bemutatása. — *Mikolás K.:* Farkashajtás. — *Maderspach V.:* A zerge gidó-kora. — *Dr. Forti J.:* „A hangos" vizsla. — *B. Holtzer L.:* Vadászmadaraink vedléséről.

12. sz. *Dr. Pápa M.:* A királyi vadász. Mátyás király országjárása és vadászatai. (1. közl.) — *Bujtár Á.:* Telepítsünk szirti foglyot. — *Dr. Varga E.:* A modern golyósfegyverek és töltények gyakorlati értéke.

Technika. XXII. évf. 1941.

4. sz. *Dr. Diószeghy D.:* A fa hőértéke és eltüzelési tulajdonságai. — *Schmidl F.:* A székesfehérvári kultúrház. — *Fialovits B.:* A MÁV. gőzmozdonyainak történeti fejlődése. (1. k.) — *Borus F.:* A mezőgazdaság villamosítása. — *Dr. Haviár Gy.:* A szolnoki közuti felüljáró híd építése.

Természettudományi Közlöny. 73. köt. 1941.

4. sz. — *Kalmár L.:* A Jupiter hodjai. — *Hankó B.:* Az ősi magyar szarvasmarha története és jövője. — *Deseő D.:* Az emberi fogazat romlása. — *Thanhoffer L.:* Az európai kultúra eredményei Közép-Afrikában. — *Kieselbach Gy.:* A takarékos mosás. — *Dr. Erdey-Gruz T.:* Világító festékek. — *Dr. K. Finály I.:* Van-e a lisztben A-vitamin? — *G. I.:* Az álmatlanság leküzdésének legújabb módszere. — *Dr. Erdey-Gruz T.:* Fürdőmedencék vizének tisztántartása.

Vadászet — Halászat. IX. évf. 1941.

7. sz. *Sz. Sándor B.:* Az Országos Vadászszövetségért. — —: A turista ankét tanulságai. — *Vágó A.:* Elmélet és gyakorlat. (2. k.) — *Dr. Janitsáry M.:* A soroksári Dunaág és határos községeinek végleges ármentesítése. (1. k.)

8. sz. *Gr. Festetics P.:* Hogyan lesz a kevésből sok?... — *Dr. Janitsáry M.:* A soroksári Dunaág és határos községeinek végleges ármentesítése. (2. k.)

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT. VIII. k. 3—4. sz. 1940/41.

Pavari: Olaszország erdőművelési viszonyai. (Die waldbaulichen Verhältnisse Italiens.) 175—215. old.

Az olasz félsziget különös alakja és tagozottsága egymástól igen elütő életfeltételeket teremtett és ezért az erdőművelés sem nélkülözheti a részletes ökológiai ismereteket, vagyis annak a megvilágítását, hogy az erdőt alkotó növények egyenként és összesen milyen viszonyban állanak a termőhelyükhöz és a környezetükhöz.

Miután az erdő életében az éghajlati tényezők játsszák a döntő szerepet, elsősorban ebből a szempontból kell vizsgálni a kérdést.

A szerző *Mayr* nyomán már 1916-ban megállapította Olaszország erdőtenyészeti öveit (Lauretum, Castanetum, Fagetum, Picetum és Alpinetum), de közelebbi elhatárolásukhoz az Appenin-félszigetet adottságait vette tekintetbe és ennek megfelelően *Mayr* adatait némileg módosította. Feloszlatása minden tekintetben megfelelőnek bizonyult és így még 1926-ban megállapította Olaszország jellegzetes erdővidékeinek a határait is. Ezek: az Alpesek, a Pó-völgye, az Észak-Appeninek, Közép-Appeninek, Déli-Appeninek a szigetekkel és a Földközi-tenger melléke a macchia-erdőkkel.

Munkája második részében a főbb erdőféleségeket tárgyalja és ennek során 10 szálerdő-alakot (5 tű- és 5 lomblevelűt), továbbá 7 sarj- és középerdő-változatot ír le.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGDZEITUNG. 1941. 4. sz.

Zimmerle: Mégegyszer a szálalásról. (Nochmals zur Plenterwaldfrage.) 85—124. old.

A szakirodalomban sokat vitatott kérdés végleges eldöntését igen fontosnak tartja. Bevezetőül azokat az előfeltételeket világítja meg, amelyeket a szálalás üzeme a termőhellyel, ill. a fafajjal szemben támaszt és ezzel kapcsolatban kiegészíti a szálaló erdőgazdaságok elterjedésére vonatkozó statisztikát a délnémetországi, ausztriai és svájci adatokkal.

Behatóan foglalkozik a vizsgálati módszerekkel, amelyek főleg a kísérleti terület nagyságára, a felvételek kivitelére, a magassági és hozadékosztályok megállapítására vonatkoznak. Részletesen ismerteti az újabb kutatások eredményeit és ezek során különösen az Obertahl nevű württembergi állami erdőgazdaságból származó törzselemzések és növedékvizsgálatok érdekes eredményeire hívja fel figyelmünket.

A munka tulajdonképeni célja azonban *a szálaló erdő felépítésének a tisztázása* és ezen az alapon az *egykorú szálerdővel* — illetőleg a szálaláshoz közeledő formáival — való szembeállítása. *Flury* meghatározása t. i. — bár bizonyos, a termőhely és vastagsági osztály szerinti fatömegkülönbségeket is mutat — inkább csak erdőművelés- és élettani.

A szerző megállapításai szerint a szálaló üzemek jellemzésére a svájci törzsosztályozást is jól fel lehet használni, még inkább azonban a *Liocourt*-féle törzseloszlási törvény alapján felállított osztályokat. A rendelkezésére álló adatok alapján néhány példával is megvilágítja eljárását, de hangsúlyozza, hogy a szálaló erdők pontos jellemzése még további vizsgálatokat igényel. Ezekre azért van szükség, mert *csak részletes adatok alapján lehet eldönteni, mennyiben előnyösebb a szálalás mint a szálerdő vagy egyéb üzemmód. Mindezideig azonban a szálaló erdőnél sem a magasságbeli növekvés, sem a termőhelyi osztályozás nem történt egységes alapon és így az eredmények nem adnak lehetőséget az összehasonlításra különösen abban a tekintetben nem, hogy melyik értékesebb az egyik vagy másik üzemmódban nevelt törzsek faanyaga.*

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1941. 27/28—31/32. sz.

V. Grone: Az egységes birodalmi erdészeti igazgatás és a magánerdőgazdaság. (Einheitliche Reichsforstverwaltung und Privatwaldbesitz.) 255—256. old.

A f. évi február hó 20-án megjelent kormányrendelet értelmében a birodalmi erdőmester az ellátás- és földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg a német erdészeti igazgatást teljesen új alapokra fektette. Ennek értelmében a *Reichsforstamt* feladata az erdészeti törvényhozás, az állami

erdők feletti felügyelet gyakorlása, a kincstári erdőgazdaságok kezelése és — a birodalmi termelői renddel *(Reichsnährstand)* egyetértően — a magánerdőgazdaságok irányítása.

A *Reichsnährstand* hatásköre alá tartozó erdőhivatalok megszüntetésével a rendelet elejét veszi a felesleges párhuzamos intézkedéseknek, illetőleg gyakori hatásköri összeütközéseknek és nagy mértékben egyszerűsíti az igazgatást is. Az állami erdőhivataloknál és a *Reichsforstamt*-ban — mint az igazgatás közép- és felsőfokú szerveinél — a termelői rend érdekkörébe tartozó magánerdők ügyeit továbbra is a *Reichsnährstand* erdészeti személyzete intézi, (a mindig tiszteletbeli állást betöltő elnök vezetése alatt!) és az állami szervek csak a magánbirtok érdekképviseletével egyetértésben adhatják ki a magángazdaság irányítására vonatkozó rendelkezéseiket, míg felügyeleti és törvényhozási tekintetben továbbra is csak az egész birodalomra kiterjedő általános szempontok irányadók.

Ehrlich: Időszerű erdőtűz-kérdések. (Aktuelle Waldbrandfragen.) 258—260. old.

Az erdőtüzek elleni védekezés legfontosabb *tartós* biztosítéka az elegyes állományok nevelése. A megoldás szempontjából különösen az utak, nyiladékok és tűzveszélyes területek tisztántartása, esetleges felszántása, valamint megfelelően épített és kifogástalanul működő megfigyelő tornyok a legfontosabb előfeltételek. A tüzet legjobban gallyal való csapdosással lehet elfojtani, de ha nagy méreteket öltött, az ellentűz alkalmazásától sem szabad visszariadni.

Miután a fokozott óvóintézkedések ellenére is évente sokezer ha-nyi erdőterület esik a tűz áldozatául, az erdőtüzek elleni *biztosítást* is korszerű alapokra kell fektetni.

Huber: A lúckéreg hánthatóságának az élettani vizsgálata. (Physiologische Untersuchungen über die Schälbarkeit der Fichtenrinde.) 273—278. old.

A cserzőanyagok gazdaságos felhasználására való törekvés szükségessé tette annak a megállapítását, hogy a Németországban cserzés szempontjából elsősorban számbajövő lúckéreggel kapcsolatban melyik a legmegfelelőbb hántási idő és eljárás. A szerző az ú. n. *hantási ellenállás* számszerű értékelésére egy igen egyszerű és mégis elmés szerkezetet állított össze. Ez nem más, mint egy kis rúgós mérleg, amelynek a kampójába kell — egy fogaskerék közbeiktatásával — a törzsekről egyforma szélességben metszett kéregszalagok végét beakasztani; a fejtéshez szükséges erő a mérleg mutatóján grammokban közvetlenül leolvasható.

A szerző vizsgálatai szerint *a nedvkeringés megindulása nem annyira a melegnek, mint inkább a napfénynek a függvénye* és a törzsek nem a tövüktől, hanem a koronájuktól kezdődően válnak nedvdúsakká. A kéreg a nedvkeringés megindultáig egészen augusztus végéig fejthető, csak július elején észlelhető egy nagyobb mértékű visszaesés, amit valószínűleg az idéz elő, hogy ekkor kezdi meg a kambium az őszi fapászta termelését.

Érdekes a szerzőnek az a megállapítása is, hogy a hántási ellenállás mértéke nem annyira a kambium nedvtartalmától, mint inkább a benne felhalmozott tápanyag-mennyiségtől és működésének a folyamatától függ. Ezt meggyőzően igazolták a gyűrűzési kisérletek is, mert a közepükön meggyűrűzött, álló törzsek alsó részében — ahová pedig a gyökérből elegendő nedvesség jutott — csakhamar megszünt a kéreg hánthatósága, míg a gyűrű feletti — tehát a koronából bőséges táp-

lékhoz jutó — részen a kérget tovább is jól lehetett fejteni. Az is nyilvánvaló tehát, hogy ha a kambium bőüregű és táplálékban gazdagabb sejteket termel (tavasszal) könnyebben lehet a kérget lefejteni, mint amikor az őszi pásztát hozza létre.

Kienitz: Az erdőtüzek leküzdése. (Zur Waldbrandbekämpfung.) 278—286. old.

Az eredményes küzdelem előfeltételei: 1. az utak, nyiladékok tisztántartása, esetleg felszántása és a legjobban veszélyeztetett állományokban minden gyúlékony anyag (száraz alom, galyak stb.) eltávolítása. 2. Állandó és pontos távbeszélő szolgálat. 3. A tűz leküzdését vezető erdőtiszt rendelkezéseinek a célszerű és eredményes továbbítása (kerékpárosok stb.). 4. A tűz eloltására szolgáló galyakon felül kellő számú ásó, lapát, fejsze és szükséges az esetleges nagyobb veszélyek elhárítására. Szükség esetén az ellen- vagy előtűz alkalmazásától sem szabad visszariadni.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1941. 4/5. sz.

Schneider: Tanulmányút a szumátrai őserdőkben. (Exkursionen in sumatranischen Regenwald.) 89—101. old.

Az egyébként nagyon érdekes és kitünő fényképekkel kisért leírást — tőlünk távolálló tárgya miatt — részletesebben nem ismertethetjük.

Pallmann és Siegrist: A fa, mint belföldi vegyi nyersanyag. (Das Holz als landeseigener chemischer Rohstoff.) 112—123. old.

A háború a szénben, olajban és papírban egyaránt behozatalra szoruló Svájc ellátását is kemény próba elé állította és óriási mértékben megnövelte a fának, mint egyik leghasznosabb pótanyagnak a jelentőségét.

A szerző a rövid statisztikai bevezetés után — amelyből megtudjuk, hogy Svájc 3.3 millió m^3-nyi évi fatermése csak 1/6 részét fedezi az ország évi energiaszükségletének — részletesen foglalkozik a fa vegyi felhasználásának a lehetőségeivel. Az egész fatermelésnek egyharmadát, mint tüzifát használják fel a fogyasztók, de — éppen a háborús szükség következményeként — rohamosan növekszik azoknak a motoroknak a száma, amelyekhez a közvetlenül fából vagy faszénből nyert gáz szolgáltatja a hajtóerőt.

A cellulóz- és papíripar teljes szüségletét csak túlhasználattal tudná a kis ország fedezni, ettől azonban — érthető okokból — a felelős intéző körök a lehetőség szerint tartózkodni kívánnak. A fa cseppfolyósítása még további kísérleteket igényel, de elcukrosítása már megoldottnak tekinthető és a szerző erre vonatkozó adatai igen érdekesek. A bizonytalan jövőre való tekintettel, a fagazdálkodás terén — az önellátás biztosítása céljából — a legmesszebbmenő *tervgazdálkodás* megvalósítását követeli.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1941. 13—14/15. sz.

Schimitschek: Az erdővédelem kérdései a Közelkelet déli vidékein. (Fragen des Forstschutzes im Südostraum und im Nahen Osten.) 13. sz. 11—16. old.

A szerző egy évig a török erdészeti főiskola tanára is volt és ez alatt az idő alatt bőséges alkalma nyilott a címben megjelölt kérdéssel

való beható foglalkozásra. A helyszínen végzett tanulmányainak az eredményeképen megállapítja, hogy az erdőnek a Közelkeleten történt nagymértékű visszaszorulása 6 főokra vezethető vissza. Ezek: 1. az erdő felégetése szántó nyerése céljából; 2. az erdei legeltetés; 3. az erdő felégetése legelőnyerés céljából; 4. botolás, kéreghántás és gyujtósfatermelés; 5. a rendszertelen lombtakarmánygyüjtés és 6. a pusztító fahasználat. A leíráshoz mellékelt néhány fénykép valóban beszédes bizonyítéka annak, hogy a tudatlanság, nemtörődömség és kapzsiság rövid néhány év alatt milyen szinte helyrehozhatatlan károkat okozhatnak.

A szerző nézete szerint a javítás első teendője a meglévő erdők védelme és fenntartása, illetőleg termőképességük növelése. További eredményekre (a bokrosok és sarjerdők jövedelmező szálerdőkké való átalakítása, a kopárok befásítása) csak akkor lehet számítani, ha az erdőfenntartás állami feladatának a biztosítását mindenütt megfelelő taglétszámú erdőtiszti kar veszi a kezébe.

Hafner: A tartamos gazdálkodás műszaki segédeszközei a Délkelet erdeinek a feltárásánál. (Die Technik im Dienste der Nachhaltswirtschaft bei der Erschliessung der Forste des Südostens.) 13. sz. 16—20. old.

A régebbi pusztító tarolásokat felváltó rendszeres gazdálkodás egyik legfontosabb feltétele a feltárás, amely megfelelő szállító berendezéseket igényel.

A szerző beszámolójából megtudjuk, hogy a nagyobb üzemek már a Balkánon is korszerű eszközöket (légtömlőskerekű szekereket, hernyótalpas vontatókat, teher-gépkocsikat, motoros csigákat, gőz- és motoros vontatású vasutakat, sőt sodronykötélpályákat) építenek a gazdaságosabb kihozatal elérése céljából, ami a jövedelmezőség növelésével a belterjesebb kezelést teszi lehetővé.

Fröhlich Gy.: A feltáratlan erdők kihasználásának a műszaki segédeszközei. (Die Technik im Dienste der Forstbenützung in unaufgeschlossenen Forsten.) 13. sz. 20—21. old.

A délkeleteurópai erdők fokozatos feltárása a megfelelőbb szállító berendezések alkalmazásával vált csak lehetővé. Különösen az erdei vasúthálózat kiépítése jelentett hatalmas lépést ezen a téren és tette lehetővé a gazdaságosabb — részben már gépi erővel végzett — kihasználást.

JOURNAL OF FORESTRY. 1941. 2—3. sz.

A folyóirat tekintélyes, több mint 10 ívnyi 2. füzete teljes egészében az Amerikai Erdészek Egyesületének az 1940 december 18-tól 21-ig terjedő időben tartott és fennállásának 40. fordulóját ünneplő közgyülésen elhangzott 40 előadás szövegét, valamint a különbizottságok jelentését tartalmazza.

Ez az anyag — bár nagyrészben idegen számunkra — igen sok olyan részletet tartalmaz, ami általános érdeklődésre tarthat számot. Az Egyesületnek kétségtelenül oroszlánrésze volt abban, hogy az amerikai erdészet a század elejétől kezdve, szédületes arányokban fejlődött. 1905-ben az Egyesült Államoknak még csak erdészeti középiskolájuk sem volt és ma már 26 egyetemi karon és önálló főiskolán történik — részben teljes 5 évi tanulmányi idővel — az erdőtisztek kiképzése.

Az előadásokból is megállapíthatjuk, hogy az Egyesület figyelme az erdőgazdaság egész óriási területére kiterjed és egyformán gondja van a szövetségi, állami, községi, társulati és paraszt-erdők fenntartására, kezelésüknek és igazgatásuknak a fejlesztésére, a legelőgazdaság, termé-

szetvédelem, vadászat és halászat korszerűsítésére, de tevékenyen részt vesz az erdészeti törvényhozás munkájában és különösen a szakoktatás további kiépítésében.

Az előadások közül kettőt különösen is ki kell emelnünk *(Lindh: Parachuting Fire Fighters; Godwin: The Parachute Method of Fire Suppression)*, mert ezek az ejtőernyőnek az erdőtüzek leküzdésében való szerepét tárgyalják, számos érdekes adattal és jólsikerült fényképpel, amelyek meggyőzően igazolják, milyen komoly eszköze lehet a kultúrának is az újabb időben olyan nagy hírre szert tett hadi felszerelés.

A 3. füzetből a következő két közleményt kell megemlítenünk:

Fritz: Erdészeti főiskolai hallgatók faipari tanoncgyakorlata. (Industrial Apprentice Training for Forestry Graduates.) 288—300. old. A szédületes arányokban fejlődő amerikai faipar egyre nagyobb tudományos felkészültséget kíván a vezetőitől. A szerző nézete szerint *az erdészet kötelessége, hogy a szükséges szakembereket ezen a téren is a közgazdaság rendelkezésére bocsássa* és ezért kívánatosnak tartja, hogy az erdészeti főiskolák hallgatói közül azok, akik a faiparban óhajtanak elhelyezkedni, már a tanulmányidő alatt különös kiképzésben részesüljenek és — az érdekelt vállalatok, esetleg az állam támogatásával — megfelelő gyakorlatot szerezhessenek a korszerű üzemekben, jövendő pályájukhoz.

Costello és Turner: A növényzet megváltozása az állatállománynak a legeltetett területekről való kizárása után. (Vegetation Changes Following Exclusion of Livestock from Grazed Ranges.) 310—315. old.

Néhány érdekes fényképpel is bizonyítja, hogy a növényzet kialakulását a legelő állatok faja nagymértékben befolyásolja és birkák után pl. egészen más lesz a gyeptakaró összetétele, mint ha szarvasmarha járt a legelőn.

LES A DREVO. 1941. 13—16. sz.

Kriska: Az erdészeti igazgatás egyszerűsítése. (Jednotná zpráva lesov a jej vyhody.) 13. sz. 1—2., 14—15. sz. 6—7. old.

A szerző behatóan foglalkozik a szlovák erdőgazdaság új célkitűzéseivel és érdekes fejtegetései során arra a következtetésre jut, hogy az erdő egyre fokozódó közgazdasági jelentősége a liberális irányelvek teljes megtagadását követeli, mert a további fejlődés lehetőségét csak a közérdek előtérbe való helyezése biztosíthatja. Ennek erőteljesen kifejezésre kell jutnia a készülő új szlovák erdőtörvényben is, amelynek egyik legfontosabb feladata lesz, hogy az állami ellenőrzést az összes erdőkre kiterjessze és egyesítse az igazgatást a kezeléssel. Ezt az utóbbi kívánalmat a szerző különösen fontosnak tartja és részletesen megokolja, milyen előnyök várhatók tőle az erdőgazdaság minden vonatkozásában.

A lap 14—15. és 16. száma a szlovákiai erdő- és fagazdasági tanácsnak f. hó 2-án tartott közgyüléséről számol be.

Dr. Ing. Zat'ko elnök megnyitójában rövid visszapillantást vetett a tanács eddigi működésére és az erdészet, illetőleg fagazdaság terén a fokozott okszerűsítés és belterjesség bevezetését követelte.

Fridrich főtitkár részletes adatokkal világította meg Szlovákia fagazdasági helyzetét, amely — az egyre növekvő fakereslet következtében — igen jelentős fejlődésen ment keresztül. Az évi 5 millió m^3 fatermés 80%-a kivitelre kerül és ennek 72%-át Németország veszi fel. Természetes tehát, hogy Szlovákia gazdaságpolitikája minden tekintetben a német birodalomhoz igazodik és tevékeny részese kíván lenni a német vezetés alatt kialakítandó nagytér-gazdálkodásnak.

LA RIVISTA FORESTALE ITALIANA! 1940. 11—12. sz.

Stigliani: Az erdei utak. (Le strade forestali.) 493—501. old.

A feltárás gazdasági jelentősége egyre fokozódik. A szerző az útépítés főbb eljárásait, a fenntartásnál figyelembe veendő szempontokat s a vonatkozó törvényes intézkedéseket ismerteti, végül pedig az erdei termékeknek a sodronykötélpályán, vizi és erdei-úton történő továbbításnál való szállítási költségeit hasonlítja össze.

Tiraboschi: A lombardiai fásítások és hasznuk. (Le alberate lombarde e loro produttivita.) 502—509. old.

Az alkalmazott fanemek között legáltalánosabb a platán. Igen elterjedtek az alacsony törzsű fűz, nyár és éger-sorfák, ezek közül helyenként néhány magasabb törzsű nyár, szil, tölgy emelkedik ki. A fásítások legfontosabb gazdasági jelentősége, hogy tüzifával teljesen ellátják a vidéket.

MEXICO FORESTAL. 1940. 9—10. sz.

Quevedo: A panzacola-i arborétum Coyoacán-ban. (El Parque-Arboreto de Panzacola en Coyoacan.) 79—84. old.

Mexikóban Panzacola város határában létesült az első állami csemetekert, amely később igen jelentékeny arborétummal is bővült. A szerző, aki ma a mexikói államerdészeti igazgatás főnöke, Európában — különösen a francia Alpesekben és a Karsztokban — a kopárfásítási eljárásokat tanulmányozta s a látottak hasznosításával rendezte be a panzacolai telepet, amely ma a Mexikó és Puebla (Vera-Cruz) városok között vonuló hegyvidék kopár területeinek a fásításához szolgáltatja a szükséges csemetéket. Az erdősítésekhez elsősorban *Pinus* fajokat használnak Az arborétumban mexikói őshonos s ott meghonosított fafajokat tenyésztenek, ezek közül a szerző sok *Fraxinus, Castanea, Aesculus, Ulmus, Araucaria, Gingko, Ailanthus, Quercus, Taxodium, Abies* és *Pinus*-féleséget sorol fel. Az arborétum a Santa Fe-ben lévő erdészeti iskola tanulmányi céljait is szolgálja.

Quevedo: A toxodiumok és más nevezetes fanemek Mexikó köztársaságban. (Los Taxodium de la Republica Mexicana y otros Arboles Notables.) 90—93. old.

A taxodium Mexikó nemzeti fája, főként a *Taxodium mucronatum* és a *Taxodium distichum* elterjedtek. A szerző ezeken kívül a *Populus canadensis, Salix babilonica, Salix lasiolepis, Bombax ellipticum, Abies religiosa, Pinus ayacahuite, Pinus Hartwegii, Abies pectinata, Ficus bonplandiana, Ficus padifolia* és *Fraxinus mexicana* belföldi szerepét is ismerteti.

REVISTA PADURILOR. 1940. 12. sz.

Petcut és Cretzoiu: Második kiegészítő közlemény a Déli-Kárpátok és a Duna között elterülő erdők növényvilágáról. (A doua contribuţiune la cunoasterea florei padurilor dintre Dunare si Carpatii Sudici.) 761—773. old.

65 virágos és edényes virágtalan növénynek s azok több változatának a rendszerbe foglalt felsorolása.

Ratau: Több erdő közös üzemterve. (Amenajament comun cu continuitate.) 774—784. old.

Több birtokos tulajdonában lévő több kisebb erdőt közös üzemterv szerint is lehet jó eredménnyel kezelni, amint ezt a szerző felemlítette kísérlet is igazolja.

Malaescu: Rétegelt lemezgyártás. (Fabricarea furnirului.) 785—795. old.

A szerzőnek a lapunk előző füzetében (234. old.) ismertetett tanulmányát kiegészítő cikk, amely a lemezek és a berakott fa temesvári piaci árait is közli.

Cotta: Egy rendkívüli szarvasaganes. (Un trofeu exceptional de cerb.) 796—798. old.

Moldvában az egyik állami erdőben olyan hatalmas szarvasbika került terítékre, amelyiknek a 18-as agancsa a *Nadler*-féle pontozás szerint 228.1 ponttal új világrekordot jelent. A szerző az agancs fényképét is közli.

HRVATSKI ŠUMARSKI LIST. 1941. 3—4. sz.

Neidthart: A logarlécalkalmazása a sokszögvonal különbözeteinek a kiszámításánál és egyéb számtani képleteknél. (Računanje koordinatnih razlika u polygonskim vlacima kao i nekih drugih izraza logarithmičkim računalom.) 72—99. old.

A „*Nestler 21 Z*" (Zagreb) jelzésű logarlécet ismerteti, amelyet valamennyi mérnök előszeretettel alkalmaz a gyakorlatban. Csak az erdészek és mezőgazdák idegenkednek tőle, pedig még a középiskolások is használhatják a logarithmus-számításoknál. Kitűnő szolgálatot tesz a rönkök köbözésénél is. Előnyeit számos ábrával és táblázattal bizonyítja.

Vajda: A jogtalan fahasználat okai és orvoslási módjai. (Uzroci bespravne sječe drveta i njihovo uklanjanje.) 100—105. old.

A szerző mint az ogulini erdőigazgatóság vezetője a saját kerületére vonatkozólag statisztikai adatokkal kimutatja, hogy az erdőpusztítás nemzetgazdasági veszedelemmé vált már, különösen Jugoszláviában. Az erdei károk csak az ogulini kerületben évente több millió P-t tesznek ki emelkedő irányzattal. A legtöbb falopást a falusi lakosság követi el, újabban már felbujtásra is. A háttérben meghúzódók a közvetett károsítók, övék a nagyobb haszon büntetlenül, de annál bűsásabban. A megítélt pénzbüntetések nagyon felszaporodnak s mert 90%-uk nem hajtható be, időközönkint sommásan elengedik őket. Az a körülmény, hogy a vagyonközségi, községi és közbirtokossági erdőkben elkövetett károsítást a törvény kihágásnak minősíti s csak az állami erdőkben elkövetetteket tekinti büntettnek, megzavarja a lakosság észjárását úgyannyira, hogy a fatolvaj minősítést politikai bosszúnak tekintik.

Gyógymód: 1. Átszervezni az erdészeti büntető eljárást és a csendőrségi szolgálati szabályzatot úgy, hogy a közvetett bűnöst is büntessék bírói eljárás útján. 2. Általános amnesztiát nem szabad adni, csak egyénenkéntit s azt is csak kivételes esetekben. 3. A vagyonközségi, községi és közbirtokossági erdőkben elkövetett károk is lopásnak minőtendők.

Az évi fahozamot helyes arányba kell hozni a tényleges faszükséglettel. Az ogulini erdészeti közigazgatási kerületben pl. 58.000 *ha* az erdő s rendszeres erdőgazdálkodást 29.000 *ha*-on lehet űzni 130.500 m³ évi fa-

hozammal, ami csak részben fedezi a lakosság, a közintézetek és ipar- és kereskedelmi vállalatok évi 314.000 m³ összes faszükségletét. Az erdei fűrészek évi faszükséglete 165.000 m³, tehát aránytalanul sok a fűrész és a fakereskedő. Minthogy a fahozam csak évtizedekre terjedő gondos erdőgazdálkodással emelhető fokozatosan, világos, hogy a fafogyasztást kell csökkenteni. Elsősorban a lakosság épület- és tüzifaszükséglete elégítendő ki s csak a többlet engedhető át a fűrésziparnak és a fakereskedőknek. Minthogy számuk túl nagy, le kell szállítani azt, illetőleg faszükségletük csökkentendő a rendszeres gazd. tervek alapján termelhető fahozam mennyiségéig.

Franciškovič: Szociális irányzat a korszerű erdészetben. (Socialne tendencije u modernom šumarstvu.) 125—140. old.

A jugoszláv erdészek 1939-ben testületileg tanulmányozták Németország erdészeti viszonyait. A tanulmányúton résztvett a szerző is, aki *Lemmel* (Eberswalde) és *Dietrich* (München) tanárok előadásai alapján ismerteti a Harmadik Birodalomban az erdészeti igazgatásnál és az erdőgazdaság irányításánál ma fennálló elveket. A legnagyobb jövedelem elérése helyett az ország faszükségletének a hiánytalan fedezése a legfőbb cél. Az erdőgazdaságnak a mezőgazdasághoz való viszonya is megváltozott: amelyiknek a terület *jobban* megfelel, azt kell előnyben részesíteni, de ügyelni kell a *közgazdasági egyensúlyra* is. Az erdő a nemzet egyik legfontosabb erőforrása. A németek jelszava: „Egészséges országban élhet csak egészséges nemzet". Az erdőnek tehát a reá háramló szociális feladatokat is teljesítenie kell. Az erdő befolyása a talajra és éghajlatra ismeretes. Az erdei lakosok egészségesek, szívósak és megbízhatók, józanok s nem fecsegők; ilyen emberekre van szüksége a mai Németbirodalomnak. Szerény igényeik kielégítésében segítségükre kell lennie minden tényezőnek, tehát az erdészetnek is. Ez a korszerű erdészet kulturális hivatása s hogy ezt és a vele kapcsolatos szociális feladatokat teljesíthesse, önzetlenül, elsősorban a *közérdeket* kell szolgálnia.

Kajfež: A Philipp-féle faterméši táblák. (Philippove prirasno-prihodne skrižaljke.) 141—148. old.

Baden német tartomány kormánya fatermési táblákat adott ki hivatalos használatra; ezeket *Philipp* a kísérleti állomások adatainak a felhasználásával állította össze. A szerző csak a tölgyre vonatkozó táblázatot ismerteti. *Philipp* az állományok megfelelő termőhelyi osztályba való sorozásnál nem a fatömeget, hanem az *átlagmagasságot* veszi alapul s ezt igen helyesen avval okolja meg, hogy a kis próbaterek fatömege nem olyan biztos támpont a termőhelyi jóság megítéléséhez, mint az átlagmagasság.

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMÉLYI HÍREK.

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter *Nagy Zoltán* m. kir. főerdőtanácsost a szolgálat érdekében áthelyezte Miskolcról Budapestre és szolgálattételre a földmívelésügyi minisztériumba osztotta be.

*

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte *Radó Gábor* m. kir. főerdőtanácsost Debrecenből Ungvárra és megbízta a m. kir. erdőigazgatóság főnöki teendőinek ellátásával, és *vitéz Kiss Lajos* m. kir. erdőtanácsost Ungvárról Debrecenbe és megbízta a m. kir. erdőigazgatóság főnöki teendőinek ellátásával, továbbá *Laczkó Béla* m. kir. erdőtanácsost Debrecenből Pécsre és megbízta a m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével, végül *dr. Forster Imre* m. kir. erdőtanácsost Debrecenből Nagybányára és *Babos Károly* m. kir. erdőtanácsost Debrecenből Ungvárra, a m. kir. erdőigazgatósághoz.

*

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter a szolgálat érdekében *Zsámbor Zsolt Pál* m. kir. erdőtanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőmérnököt áthelyezte Nyíregyházáról Debrecenbe és megbízta a városi erdőgazdaság felügyeleti tiszti teendőinek ellátásával.

*

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter a szolgálat érdekében *Lukács Nándor* m. kir. főerdőmérnököt Szegedről Görgényszentimrére, a m. kir. alerdész-szakiskolához áthelyezte.

*

Braxatoris Zoltán ny. m. kir. főerdőtanácsos Miskolcon, Hunyadi-utca 34. szám alatt **erdőmérnöki irodát** nyitott.

EMLÉK-FÁSÍTÁSOK A NAGYBÁNYAI M. KIR. ERDŐIGAZGATÓSÁG KERÜLETÉBEN.

A nagybányai m. kir. erdőigazgatóság a hatáskörébe tartozó összes erdőhivatalok kerületében emlék-ültetéseket végeztetett a Keleti Részek és Észak-Erdély visszatérése feletti nemzeti öröm jeléül.

Nagybánya sz. kir. megyei város erdőhivatala ugyanilyen célból a „Petőfi-tanyá"-n 22 darab símafenyőt ültetett el, Magyarország tragikusan elhunyt nagy miniszterelnökének, *Teleki Pál* grófnak az emlékét pedig 200 darab verestölgynek egy, a város közelében fekvő, festői völgy megfelelő pontjain való elültetésével örökítette meg.

A követésreméltó példát melegen ajánljuk illetékes erdészeti hatóságaink és magánuaradalmaink szíves figyelmébe.

Öntözés és szikjavítás.

A Mérnökpolitikai Társaság május 7-i összejövetelén *Schuster Ferenc* okl. mérnök foglalkozott a mindig időszerű kérdéssel. Feszült érdeklődéssel kisért előadásának a gondolatmenetét röviden a következőkben vázoljuk:

Magyarország közgazdaságának a földmívelés az alapja. A mezőgazdaság virágzásához *jó termőtalajra, csapadékra, valamint napfényre és hőre van szükség.* Ezeket a tényezőket a magyar medencének a geológiai története és éghajlata befolyásolják. A pannóniai tengerből többszáz méter vastag agyag- és homokrétegek rakodtak le és a csaknem tökéletesen sík Alföldön a víznek természetes lefolyása alig van. A csapadék eloszlása rendkívül kedvezőtlen, a tavasz és ősz túl nedves, viszont nyáron, mikor a legtöbb nedvességre lenne szükség, nagy a szárazság. Napfény és hő elegendő mennyiségben áll rendelkezésre, hiszen még az ebből a szempontból nagyigényű rizs is megterem a Székesfehérvár és Nyiregyházát összekötő vonaltól délre.

A *rossz lefolyás* és *kedvezőtlen csapadékeloszlás* okozza azt, hogy az egyébként jó termőtalaj elromlik és szikesek keletkeznek. A centiméterekkel magasabb emelkedésekre hulló csapadék kioldja és az alacsonyabb területeken lerakja a talajsókat. Szik csak ott keletkezik, ahol lefolyás nincs. Az ilyen területekről tehát csak a talajnak az áztatásával, átmosásával és az elszikesítő víz lecsapolásával lehet a káros anyagokat eltávolítani.

A növény szempontjából szintén fontos a csapadék pótlása és a fölös víz elvezetése, tehát *a vízzel való helyes gazdálkodás*, mert azzal a jó területeken terméstöbbletet lehet elérni, a rossz talajt meg tudjuk javítani és a növénytermelés fokozható. Az ország területén 600.000 hold szikes van, amelynek a mezőgazdasági művelésre alkalmassá tétele *elsőrendű nemzeti érdek.* A vízgazdálkodás gyakorlatilag bevált módjai: 1. *az öntözés*, 2. *a téli és tavaszi visszatartott csapadékkal való gazdálkodás*, 3. *halastavak létesítése* és 4. *a rizstermelés.*

Az *öntözéssel* meg lehet oldani az ország szempontjából annyira fontos *takarmány* kérdését. Kb. 300.000 kat. holdnak csalamádé, lucerna, lóherével való bevetése szükséges. Ez a módszer az enyhébb szikesek értékesítésénél jön szóba.

A téli és tavaszi visszatartott csapadékkel való gazdálkodás a közepes minőségű szikesek hasznosítási módja és a *mézpázsit* a termesztésre legalkalmasabb növény.

A takarmány és mézpázsit legalább 100%-os terménytöbbletet ad, ami — az amortizációk, vízhasználati díj, kezelési költségek stb. leszámításával — legkedvezőtlenebbül számítva is *legalább 40 P többletjövedelmet* jelent.

A rossz szikeseken a *halastógazdálkodás* a megfelelő művelési ág. Kellő trágyázás és művelés mellett a legrosszabb szikeseken is 40 P jövedelmet hoz holdankint. A halastavak egyúttal víztárolásra is használhatók, viszont a víztároló medencék is berendezhetők halastógazdálkodásra. Magát a művelhetetlen talajt is olyan módon javítja, hogy később esetleg a tógazdaságról át lehet térni mezőgazdasági művelésre.

A rizstermelés szintén a rosszabb, kötöttebb szikesek értékesítési módja. Az elérhető 25—30 mázsás terméseredmények a nagyban való eladási árnak a 30 P-jéből feltétlenül busásan meghozzák a hasznot. *De rendkívül erős trágyázásra van szükség és csak megfelelő forgótőkével szabad rizstermeléshez fogni*, mert a rizsnek mindent meg kell adni, amit kíván. Vízigénye nagy, de ezt enyhíti a kötött talajban való igen csekély vízveszteség. Egymásután csak három esztendeig szabad rizst termelni,

utána 4—5 évig füves herékkel a talajt pihentetni kell. Az új rizsforgó előtt azonban kapást, pl. kukoricát kell termelni, hogy a rizs legnagyobb ellenségét, a gyomot kipusztítsuk.

Hangsúlyozta az előadó, hogy általában csakis erős trágyázással és a helyesen megválasztott chemiai és fizikai javításokkal összekötött vízgazdálkodás hozza meg a kívánt eredményt. Ilyen javítási mód a *szalmázás, meszezés, digózás, gipszezés.*

Maga az állati trágyázás nem okoz majd gondot, mert az öntözés, mint belterjes gazdálkodás, feltétlenül állattartással fog párosulni.

Az előbb említett jövedelmezőségszámítás feltétele, hogy a víz a birtok közelében a gazda rendelkezésére áll a főcsatornákban. Ezeknek a csatornáknak a létesítését *az államnak* kell kezdeményeznie. A pénzügyi megoldás leghelyesebb módja, ha a közvetlenül érdekeltekből álló társulatok és az érintett magánosok segélyt és kölcsönt kaphatnak. A törlesztést az első nehézségek leküzdés után kezdenék meg, amikor a gazdaság már jövedelmezővé vált. A nagyszabású terv megvalósításánál fontos lépés az 1937. XII. t.-c., amely 80 millió pengőt biztosított az öntözőgazdálkodás bevezetésére.

Hogy a nemzeti vagyonnak milyen fokú emelkedéséről lehet szó, mutatja, hogy az ármentesített területek értéke az 1.1 milliárd pengő beruházásával szemben 6—8 milliárd pengőre emelkedett. A ma holdankint 200 P-nél alig többet érő területek a berendezés után 1500—2000 P-t fognak érni.

Az öntözés bevezetése *más irányban* is jótékony hatású lesz. Az öntözőfőcsatornákat hajózásra lehet használni, a mezőgazdasági ipar erőteljes fejlődésnek indulhat, utak és kisvasutak épülhetnek. 5 holdas telepekkel a telepítést is elő lehet mozdítani, a belterjesebb gazdálkodás a téli munkanélküliséget enyhítené és a nagyobb, időszakosan jelentkező munkanélküliséget kiegyensúlyozná a jóelőre elkészített terveknek közmunka keretében való végrehajtásával. *Ugyanilyen lesz a hatása arra a munkanélküliségre, amely a jelenlegi háború befejezése után feltétlenül jelentkezni fog. Ennek az elhárítására már most fel kell készülni!*

Az előadást élénk vita követte, amelynek a során *Vér Tibor dr.* kiemelte, hogy a nagyon fontos kérdést a Mérnökpolitikai Társaságnak is állandóan napirenden kell tartani.

Levélszekrény.

SZÜKSÉGES HÁT EGYESÜLETÜNK KORSZERŰSÍTÉSE?*

A látszat szerint teljesen felesleges, szükségtelen. Minden úgy van jól, ahogy most van. A látszat ezt mutatja. Hogy azután mi a valóság, az más kérdés.

Félesztendeje már, hogy javaslatom napvilágot látott és kartársaim közül senki se szólt hozzá. Senki azok közül, akiket legjobban érdekel a kérdés. Ez igazság.

Ezzel szemben maga a közgyűlési titkári jelentés is megállapítja azt a tényt, hogy baráti körben és a fehér asztalnál annál több szó esik egyesületünk korszerűsítéséről és az én javaslatomat már túlhaladottnak találják.

Mi hát a magyarázata annak, hogy javaslatomnak olyan gyenge visszhangja támadt?

*) A szerkesztő-bizottság véleménye szerint a további vita nem lenne célravezető, az érdemben való tárgyalásnak tehát csak egy határozott formába öntött *indítvány* lehet az alapja. *(Szerk.)*

Az érdeklődés teljes hiánya?

Szó se lehet róla.

A magam részéről *a mély hallgatás legfőbb okát abban látom, hogy kartársaim nem mondhatják el véleményüket szívük szerint.* Se az állami, se a magán gazdaságokban állók. Nem állhatnak a nagy nyilvánosság elé, mert magyarán mondva, megütik a bokájukat. Saját tapasztalatomból állíthatom ezt.

Javaslatomhoz egyedül egyesületünk ügyvezetője, *Biró Zoltán*[1] szólt hozzá. Bírálta általában és részleteiben is a javaslatot és a reformot általában szükségtelennek és helytelennek tartja.

Foglalkozott vele *Fáber György*, a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének tevékeny igazgatója.[2]

Szóbakerült az *1940. évi szeptember 10-i választmányi gyűlésen*,[3] végül a *titkári jelentés*[4] foglalkozott vele a közgyűlésen.

Mindössze ilyen gyenge érdeklődés mutatkozott javaslatom iránt. Ezek után magam se tudom, érdemes-e a kérdéssel tovább foglalkozni? Ha kizárólag egyéni érdekeimet nézném, határozott nemmel válaszolhatnék. De itt szerintem a közről, karunk érdekeiről, kartársaimról van elsősorban szó. Ezért kötelességemnek tartom, hogy az elhangzott ellenvetésekre röviden válaszoljak, még ha nem is lesz sok eredménye.

Tagadhatatlan, hogy egyesületünket feltétlenül és minél előbb korszerűsíteni kell. És pedig minél előbb, nehogy aztán rólunk — nélkülünk határozzanak sorsunk és jövőnk felől.

A mérnöki rendtartást korszerűsítik. A javaslat elkészült, rövidesen a törvényhozás elé kerül. Kötelező lesz a kamarai tagság. Mi erdőmérnökök is tagjai leszünk a kamarának, annak egyik szakosztályát fogjuk alkotni. Számarányunknál fogva nagy kisebbségben leszünk a többi szakosztállyal szemben.

A gazdatisztek is mindent elkövetnek a gazdatiszti kamara felállítása érdekében és hogy minden gazdatiszt kötelezőleg tagja legyen a *M. G. O. E.*-nek. És amilyen agilis ügyvezető igazgatójuk van, egész biztosan rövidesen kivérekszik.

A mi kari érdekeinket ezek közül egyik érdekképviselet se képviselheti olyan mértékben, mint az szükséges lenne. Ezért kell a mi öreg, patinás egyesületünket a kor szellemének, a hivatásrendi képviseleti rendszernek megfelelően átalakítani. De minél előbb, amíg nem késő.

*

Biró Zoltán válaszából sajnálattal kellett nemcsak nekem, de kartársaimnak is megállapítani, hogy egyáltalában szükségtelennek tartja a korszerűsítést. Cikkemet elsősorban személye ellen irányuló méltatlan, meg nem érdemlett támadásnak vette.

Erről szó se volt. A részünkről tapasztalt és érzett hibákat írtam meg és tettem indítványt azok javítására és kiküszöbölésére, *az evolució és nem a revolució szellemében.*

Teljes tudatában vagyok annak is, hogy javaslatom nem tökéletes. De éppen azért kértem mindenki tárgyilagos és szakszerű hozzászólását. Hogy végül aztán a sok hozzászólásból kialakulhasson a végleges, helyes vélemény.

Mi mást vártunk *Biró Zoltántól*, a mérnöki kar első képviselőjétől. Azt, hogy válaszában, az ő legszűkebb atyafiai, az erdőmérnökök felé húz a szíve, azok felé, akiknek nagyobb szükségük van az ő párt-

[1] E. L. 1940: 458. lap.
[2] E. L. 1940: 542. lap.
[3] E. L. 1940: 618. lap.
[4] E. L. 1941: januári melléklet, közgyűlési jegyzőkönyv.

fogására. Nála jobban senki se ismeri a magyar mérnöki és különösen *az erdőmérnöki kar sérelmeit, hozzáteszem: a jogos sérelmeit. Az egész vonalon a háttérbe szorítják az erdőmérnököket.*

Cikkével szemben vitázni nem akarok. Nem látom sok értelmét. Ékes szavaival versenyezni nem tudok. Mégis szükségesnek tartom, hogy néhány megállapítására röviden válaszoljak.

Mint már említettem, módosítják a mérnöki rendtartást is, mert 17 év alatt sokat változott a világ. Az akkori, helyesnek gondolt elvek ma már idejüket multák. Haladni kell a korral, változtatni kell az intézményeken. Az új rendtartás szerint főosztályokat és szakosztályokat alakítanak! Van valami hasonlatosság ebben a részemről javasolt főosztályokhoz. Tehát nem megvalósíthatatlan dolog! Bár ma már nagam is szükségtelennek látom ezt.

Az elnökséget és választmányt a tagok arányszámának megfelelően kell minél előbb összeállítani, hogy a tényleges és valóságos egyensúly az egyesületen belül helyreálljon. Mert ma másként van és pedig az erdőmérnöki kar rovására.

Ha ez az arányosítás a valóságban is megtörtént, akkor kerülhet azután sor az alapszabályok módosítására. Előbb nem.

De beszéljen erről az alábbi statisztika, amit 1940 nyarán állítottam össze a rendelkezésemre bocsátott névjegyzék alapján. Nem száz százalékosan pontos. De nagy eltérések nincsenek benne.

Csoport	A tagok		Az elnökségben és választmányban					
			kellene lennie		van		+ több — kevesebb	
	száma	%-a	számszerint	%-ban	számszerint	%-ban	számszerint	%-ban
1. Erdőbirtokosok, természetes személyek	96	9·7	7	11·0	24	37·0	+17	+26·0%
2. Erdőbirtokosok, jogi személyek	94*	9.7	—	—	—	—	—	—
3. Állami és egyéb közületi, tényleges szolgálatban álló erdőmérnökök	362	36·6	26	42·2	9	15·0	—17	—27·2%
4. Állami stb. nyugdíjas erdőmérnökök	99	10·0	7	11·3	17	27·0	+10	+15·7%
5. Magánuradalmi erdőmérnökök	210	21·3	15	23·6	9	15·0	—6	—8·6%
6. Magánuradalmi nyugdíjas erdőmérnökök	25	2·6	2	2·8	3	5·0	+1	+2·2%
7. Magán- és egyéb erdőmérnökök	37	3·8	3	4·2	—	—	—3	—4·2%
8. Egyéb erdészeti alkalmazottak:								
a) Erdőgondnok, főerdész	15	1·5	1	1·7	—	—	—1	—1·7%
b) Alerdész, erdőaltiszt	12	1·2	—	—	—	—	—	—
9. Egyéb foglalkozású tagok	26	2·6	2	2·9	1	1·7	—1	—1·2%
Összesen	986	100	63	100·0	63	100·0		

Ez a statisztika teljes mértékben igazol engem.[5]

* (Ebből: állami erdőhivatal 11, városi 12, uradalmi 48, vállalat 29, egyéb 4.)

[5] E. L. 416. lap.

Az elnökségben és a választmányban 17 birtokossal és 11 nyugdíjassal van több, mint amennyi a számarányuk. Tehát ennyivel kevesebben vannak a *tényleges szolgálatot* teljesítő erdőmérnökök.

A *jogi személyeket* külön csoportba vettem, mert ezek inkább előfizetői lapunknak, mint valóságos tagjai az egyesületnek. Hiszen se az ügyvédi, se a közjegyzői, se az orvosi kamarának, de még a mérnökinek se lehetnek jogi személyek tagjai. Ha már egy szaknak érdekképviseletéről komolyan beszélünk. Ezzel nem mondom azt, hogy az egyesületünk ne képviselje azok érdekeit is. Sőt! Kötelessége. De elsősorban az erdőmérnökökét képviselje.

A táblázat összeállításánál nagyon érdekes jelenségre jöttem rá. Kik a leglelkesebb és legáldozatkészebb tagjai az egyesületnek? A segéderdőmérnökök és gyakornokok. A 190 állami és egyéb közületi erdőmérnökök közül 126-an szolgálnak a legalacsonyabb rangosztályban. Ez 66%. Ha másért nem, ezért kell reformálni egyesületünket. Ne csalódjanak. Legyenek továbbra is lelkes tagok.

Ami végül a hazulról való, kettős borítékban való titkos szavazást illeti? Nincs semmi nehézség. Nem mi lennénk az elsők ebben, már elegendő tapasztalatot szereztünk más egyesületekben.

Természetesen magam is csak a választás és más rendkívüli fontosságú esetek alkalmával tartom ezt szükségesnek, amikor elegendő idő is áll rendelkezésre. Mint például a mostani kérdésben is. *Szükséges-e egyesületünk korszerűsítése?*

Sokba nem kerül, könnyen megoldható. És hozzászólhat mindenki. Mert abban se vagyok — és azt hiszem nem vagyunk — *Biró Zoltánnal* egy véleményen, hogy a *„megjelenés bizonysága annak, hogy az illető tag törődik és érdeklődik az egyesülés ügyei iránt . . .“*[6] A leghatározottabban tagadom ezt. Ha kartársaim anyagi, szolgálati és egyéb viszonyai megengednék, boldogan jelenlennének minden közgyűlésen, kiránduláson és a többi kari megmozdulásban. Megállapítható nagyon könnyen, hogy a közgyűléseken kevés kivétellel mindig ugyanazok az erdőmérnökök vesznek részt.

Biró Zoltán több mint egy évtizedes tapasztalat után legjobban ismeri egyesületi életünk gyengéit, karunk és szakunk sérelmeit, ezért *e helyen kérem őt, álljon mozgalmunk élére és vegye ki részét a reformálásban.*

Meg kell tárgyilagosan jegyeznem, hogy egyik választmányi gyűlésen már szó esett az alapszabályok *„esetleges“* módosításáról.

A decemberi évi rendes közgyűlésen egyedül a titkári jelentés[7] *foglalkozott javaslatommal.*

Előzményként még el kell mondanom röviden a következőket.

Köztudomású, hogy kassai közgyűlésünk közbejött — később nagyon örvendetes — események következtében elmaradt. Június 4-i körlevelemben felhívtam a vezetőség figyelmét a gyűlés elhalasztására. Mikor ennek eredménye nem lett, 25 helyre elküldöttem indítványomat, amelyben kértem, hogy legalább a választást vegyék le a közgyűlés napirendjéről. Rövid néhány napon belül közel százan csatlakoztak indítványomhoz. Ebből is láthatja *ügyvezetőnk*, hogy akad azért egy kis érdeklődés is néha-néha. Az események a szerény —*e*. —*f*.-et igazolták. A közgyűlést el kellett halasztani.

Visszatérve a titkári jelentésre magam is megállapítom azt, hogy kartársaim sokkal erőteljesebb reformokat kívánnak már. Az enyémek

[6] E. L. 463. lap.
[7] E. L. 1940. jan.-i melléklet.

fölött átsuhant a legnagyobb úr: az idő. Mert egy teljesen új Európa alakul ki. Olyan ütemben és erővel, hogy mi csak kulloghatunk az események után. A jövő a hivatásrendi szervezeteké. De külön szervezettel a munkaadók, külön szervezettel a munkavállalók részére.

A végleges felszámolástól azonban, amitől titkárunk fél, én nem félek. A magyar erdőgazdaság ma olyan tényezője az országnak, a nemzet életének, hogy azzal számolni kell mindenkinek.

Cikkemmel foglalkozott *Fáber György* a Gazdatisztek Lapjában és lapunk hasábjain.[8] Magától értetődőnek tartom, hogy neki, mint a Gazdatisztek Egyesülete ügyvezető igazgatójának mindent el kell követnie, hogy a magánalkalmazásban álló erdőmérnökök közül is minél számosabban lépjenek be egyesületükbe. Hogy miért lépnek be kevesen, arra helyesen megfelelt titkárunk évi jelentésében.[9] Nincs hozzátenni valóm.

Ezért e helyen csak azokról *a bizonyos utolsó mohikánokról, az ú. n. erdőtisztekről* akarok szólani.

Előre is kijelentem, hogy magam se tudnék szebb, jobb elnevezést találni az erdőtiszt szónál. De keserű a szánk íze, ha a szó lényegét keressük, mi erdőmérnökök.

Mert ki lehetett magánuradalmi „erdőtiszt" a nem kötött birtokon az 1879. évi erdőtörvény jóvoltából?

Gazdája jóvoltából bárki, minden előképzettség, tanulmány és képesítés nélkül. Egyedüli kelléke a feddhetetlen előélet volt. Ismétlem: bárki.

Tudtommal *Fáber György* is hasonló visszásság ellen harcol teljes fegyverzetével. Azért, hogy a nagyobb gazdaságokat kizárólag okleveles gazdák és ne mindenféle szakképzetlen egyének vezessék. Ugyanilyen célokért küzd minden szakma és kar. *A kontárok ellen.* Tehát egy malomban őrölünk a tevékeny *Fáber Györggyel.* Bár a mi sorainkban is akadna egy hozzá hasonló lelkes harcos.

Ezekre a „kontár" erdőtisztekre gondoltam én, s gondol minden kartársam. Ezek azok a „kihaló mohikánok" az *1935. évi új erdőtörvényünk szerint.*[10] Mert az új törvényünk már nem ismeri az erdőtiszt szót. Nagyon helyesen. Kizárólag az erdőmérnök megnevezést használja, még ha az *Fáber* szerint *esetleg nem is szolgálati jelleget, hanem hivatalt fejez ki.* Bár *az én szerény véleményem szerint az erdőmérnök szó képzettséget jelent.*

Nem a régi kisebb végzettségüekre gondoltam! Hanem azokra az „erdőtiszt"-ekre, akiknek semmiféle erdészeti szakképzettségük nincsen, s a legtöbb uradalomban törvényellenesen[11] mégis ők irányítják az erdőmérnököket. Ez is egyik főoka az „előítélet"-nek[12] az *M. G. O. E.*-vel szemben.

*

Igyekeztem nagyon rövidre fogni válaszomat. A többi már nem az én dolgom. Lelkiismeretem nyugodt, megtettem szakunk, karunk és kartársaim iránti kötelességemet.

Még egy szavam van azokhoz, akik szükségtelennek tartják a mielőbbi reformot.

Lássuk, hogyan is áll a valóságban a dolog.

8 E. L. 1940: 542. lap.
9 E. L. 1941. jan.-i melléklet.
10 1935. IV. t.-c. 309. §.
11 39. §.
12 39. §. (Erdőtörvény.)

Szavaztassuk meg minden tagtársunkat titkosan kettős borítékban, egy megfelelően összeállított bizottság útján. 50 pengőbe se kerül.

Szent a hitem és meggyőződésem, hogy a nagy többség egyesületi életünk igen erőteljes — nem akarom használni a radikális szót — reformálását fogja kívánni. Engem fognak teljes mértékben igazolni.

Közlönyünkben pedig helyet kell adni bárki hozzászólásának, véleményének vagy javaslatának, akár mellette, akár ellene. Azzal a kikötéssel, hogy egy-egy közlemény terjedelme legfeljebb 2—3 oldal lehet. Szóljon hozzá mindenki őszintén és nyíltan. De a vezetőség ne szolgáltassa ki azokat, akik ismeretlenül kívánnak maradni.

Hogy nem jut hely erre lapunkban? Kell jutnia!

Követni kell a *M. M. É. E.* közlönyének példáját. Negyedévenként egy mellékletben közli majd a szakcikkeket. Nekünk is így kell tennünk. A szakcikkeket és tanulmányokat a mellékletben kell közölni, míg az egyesületünk életét érintő és egyéb cikkeket pedig lapunkban.

A részemről javasolt titkos szavazás igazolni fogja a korszerűsítés feltétlen szükségességét. A közlönyünkben való hozzászólások kijelölik azt az utat, hogyan is kell ezt a reformálást helyesen, a haladás szellemének megfelelően végrehajtani. Ezek után összeülhet a *tagok számarányának megfelelő* szűkebb körű bizottság, amelyik a tervezetet elkészíti az alapszabályok módosítására.

Minél előbb hozzá kell kezdeni ehhez, mert rendkívül hosszú időbe kerül, amíg a tervezet a közgyűlés s végül a belügyminisztérium elé kerülhet jóváhagyás céljából.

Az idő pedig rohan megállíthatatlanul tovább. A magyar erdészetre, annak munkásaira, az erdőmérnöki és erdőaltiszti karra napról-napra súlyosabb feladatok várnak. Ma már szinte megoldhatatlan feladatok. Mert olyan kevesen vagyunk. Fájdalom, az idő engem igazolt. *Ma már elkövetkezett az a helyzet, amit annak idején az erdőmérnök pótlásról írt cikkeimben*[13] *megjövendöltem.* Bár ne lett volna igazam.

Ezért fordulok *S. O. S.* kiáltásommal az illetékesekhez, addig tegyenek megfelelő lépéseket, amíg nem késő. Nehogy ismét igaza legyen az

1940. február hó.

Első fecskének.

NEMZETKÖZI KUTYAKIÁLLÍTÁS.

A Magyar Kutyatenyésztő Egyesületek Országos Szövetsége *folyó évi június hó 1-én* tartja nemzetközi kiállítását a Tattersall fedett csarnokában (a Keleti-pályaudvar mellett). A nevezési határidő: *május hó 26.* Nevezési íveket a Szövetség főtitkáránál (Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 22) lehet igényelni.

[13] E. L. 1939: 325—332. és 423—427. lap.

Az „Erdészeti Lapok" 1941. évi V. füzetének a HIRDETÉSEI.

A petit betűs vagy táblázatos hirdetések díja milliméterenkint 60 fillér. A legkisebb hirdetés ára 5 P. *A támpéldány ára darabonként 2 P.*

Felvétel a m. kir. alerdész-szakiskolákba.

A m. kir. alerdész-szakiskolák első évfolyamára az 1941—42. tanévben 104 tanulót lehet felvenni.

A felvételi kérvényeket *1941. évi június hó 15-éig* ahhoz a m. kir. alerdész-szakiskolához kell benyujtani, amelyben a pályázó felvételét kéri.

A részletes pályázati feltételeket az érdeklődők postabélyegekben is leróható 40 fillér előzetes beküldése ellenében az esztergomi, a szeged—királyhalomi, vagy a görgényszentimrei m. kir. alerdész-szakiskolától szerezhetik meg. (692. sz.)

Budapest, 1941. évi május hó.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Szarvas- és őzagancsokat, hullottakat és koponyával, állandóan vesz: *Bruck*, Budapest, II., Pasaréti-út 64. szám. (626. sz.)

„SILVA" ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök

KÖRMEND

Erdeimag-nagykereskedés.
Magpergetőgyár. ⁘ Csemetekertek.

Központ: Körmend, telefon 52 ● Fióktelep: Zalaegerszeg, telefon 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csiraképességű, saját pergetésű **fenyőmagvakat,** hazai és szlavóniai származású **ölgy-** és **csermakkot,** mindennemű **erdészeti** és **gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetéket, díszfenyőket, dísz-** és **sorfákat, díszcserjéket, rózsákat, gyümölcsvadoncokat** és **gyümölcsfákat,** valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A **PICETOL** vadrágás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képv.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.

Mindenféle tüzifát, szerfát, valamint tüzi- és szerfatermelést a legelőnyösebb egységáron minden mennyiségben vásárolunk

PROMETHEUS

FA, SZÉN és KOKSZ RT.

(azelőtt WINTER HERMANN RT.)

Budapest, V., Vilmos császár-út 72. Tel.: **1-112-69**

Fenyő-haszonfa eladása.

A Kosna *MÁV* vasúti állomáson tárolt 3163.07 m³, valamint a Kiskert *MÁV* vasúti állomáson tárolt 205.98 m³ fenyő-haszonfa Besztercén *1941. évi május 21-én déli 12 órakor* a m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében, (Beszterce, Kálvin-utca 29. sz.) zárt írásbeli ajánlat mellett tartandó versenytárgyaláson eladásra kerül.

Az írásbeli ajánlatokat *1941. évi május hó 20-án* déli 12 óráig kell a besztercei m. kir. erdőigazgatósághoz beadni.

Bővebb felvilágosítással szolgál és az árverési feltételeket postabélyeg ellenében megküldi a m. kir. erdőigazgatóság. (676. sz.)

Szabadalmazott szíjkenőcsömhöz nagymennyiségű **gyantát** keresek megvételre, a legmagasabb áron. *Berta Károly*, Szolnok, Attila-út 5. sz. *(446. sz.)*

ERDEI-, FEKETE-, LÚC-, JEGENYEFENYŐT,

VÉKONY GÖMBÖLYEGFÁT VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7–8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban készpénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérünk

„UNA" Faértékesítő rt., Budapest V, Nádor-utca 21

Telefon: 129—451* szám alá

Tüzifát veszünk: Kétéves, esetleg 1939/40. évi vágású bükk-, tölgy- és cser- hasábfát készpénzfizetés ellenében nagyobb mennyiségben vásárolunk. Árajánlatot kérünk. (625. sz.)

Gazdasági Gőzmalom és Kereskedelmi Rt.
tüzifanagykereskedő, *Kecskemét.*

Felsőkereskedelmi iskolai érettségit tett, **erdőgazdasági szakiskolát** végzett komoly munkaerő, akinek nagy erdőgazdaságban szerzett 17 éves külső-belső gyakorlata van, állását változtatná. Kisebb földmérési munkálatokat — felmérés, térképezés, parcellázás — önállóan végez. Iparvasutak építésében is jártassága van. Faipari, fakerskedelmi vállalatnál tisztviselői, kisebb erdőgazdaságban vezetői állást vállal.

A szíves megkereséseket „A jól végzett munka öröm, 38-as" jeligére a kiadóhivatal továbbítja. (693. sz.)

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS

és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34.

Telefon: 155-641

Sürgönycím: KEINERMAG BUDAPEST

(Keresztény cég)

AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat, kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot fenyő- és lombfa-csemetéket.

VESZEK: tüzifát, szerfát, fűrészanyagot.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A kezelésem alatt álló közalapítványok erdőgazdaságainál jelenleg üresedésben lévő három **erdőmérnök-gyakornoki** állás betöltésére pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak az 1935:IV. t.-c. 47. §-ában megkívánt szakképzettséggel rendelkező s az ott megjelölt feltételeknek megfelelő okleveles erdőmérnökök.

A közalapítványi tisztviselők egyesített létszámában rendszeresített, itt meghirdetett erdőmérnök-gyakornoki állások javadalmazása a fennálló jogszabályokban a „főiskolai minősítéshez kötött" gyakornokok szá-

mára megállapított fizetés és szabályszerű lakáspénz, családi pótlék, valamint megfelelő természetbeni tüzifajárandóság vagy annak pénzváltsága.

A pályázati kérelmekhez eredetiben vagy hiteles másolatban a következő okmányokat kell csatolni:

1. Születési anyakönyvi kivonat.
2. Magyar honosságot igazoló bizonyítvány.
3. Hatósági bizonyítvány, amely a családi állapotot és a politikai megbízhatóságot igazolja.
4. Erdőmérnöki oklevél.
5. Jó látó- és hallóképességet, valamint szellemi és testi épséget igazoló újabb keletű hatósági orvosi bizonyítvány.
6. Előző szolgálatot vagy szolgálatokat igazoló okirat.
7. Katonai szolgálatra vonatkozó okirat.
8. Annak igazolására vonatkozó okiratok, hogy a pályázó nem esik az 1939:IV. t.-c. (zsidótörvény) hatálya alá.

A pályázati kérvényeket *1941. évi július 10-ig* kell a vezetésem alatt álló miniszterium VIII. 2. ügyosztályánál (Budapest, V., Gróf Klebelsberg-utca 16. III. 42. sz.) benyujtani. A hiányosan felszerelt, valamint az elkésve beadott pályázati kérvényeket nem veszem figyelembe.

Budapest, 1941. évi május hó 5.

(*694.* sz.) *M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.*

ERDŐBIRTOKOT

keresek 1000—2000 hold terjedelemben húsz-, harminc évnél idősebb állományt készpénzfizetés mellett.

Ajánlatok „**Erdőbirtok 54**" jeligére **Blockner Hirdetőbe** Városház u. 10.

A rend kedvéért!

Nagyon kérjük t. olvasóinkat, szíveskedjenek a magyar erdőtisztikar tagjainak **név-, cim-, rang- és lakásváltozását** nekünk minden alkalommal bejelenteni, *hogy mindenkinek megadhassuk, ami őt megilleti.*

Az „Erdészeti Lapok" esetleg **elveszett példányainak a pótlását** is csak akkor vállalhatjuk, ha t. tagtársaink és előfizetőink cím- és lakásváltozásukat velünk idejében közlik.

Kérjük azonban, hogy a *pótlás iránti igényüket* az illető füzet megjelenése után **két héten belül** szíveskedjenek bejelenteni, mert később nem áll módunkban a kért füzeteket díjtalanul megküldeni.

Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest. Felelős: Győry Aladár igazgató.

A M. KIR. FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTER 199.199/1941. F. M. SZÁMÚ RENDELETE LEGKISEBB ÉS LEGNAGYOBB ERDŐGAZDASÁGI MUNKABÉREK MEGÁLLAPÍTÁSÁNAK A KÖTELEZŐVÉ TÉTELE TÁRGYÁBAN.*

A legkisebb gazdasági munkabérek megállapításáról szóló 1940 : XV. t.-c. 12. §-ának (2) bekezdésében, valamint a legnagyobb gazdasági munkabérek megállapítása tárgyában kiadott 1.520/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ának (2) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. (1) A legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabérek megállapítása kötelező az erdei tüzifatermelés, a műfatermelés és a bányafatermelés szakmány- és részesbéreire vonatkozóan.

(2) Ha a vármegye (város) területén számottevő mértékben nem folytatnak oly termelést, amelynek körében az (1) bekezdésben említett valamely munkabérnem előfordulhat, arra a munkbérnemre vonatkozóan a legkisebb és legnagyobb munkabér megállapítása az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés ellenére mellőzhető.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1941. évi május hó 23-án.

A miniszter helyett:
Dr. Bárányos Károly s. k.
államtitkár.

A M. KIR. MINISZTÉRIUM 3940/1941. M. E. SZÁMÚ RENDELETE A VADÁSZATNAK A MAGYAR SZENT KORONÁHOZ VISSZACSATOLT KELETI ÉS ERDÉLYI ORSZÁGRÉSZEN VALÓ SZABÁLYOZÁSA TÁRGYÁBAN.**

A m. kir. minisztérium a román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről szóló 1940 : XXVI. t.-c. 3. §-ban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

Vadászati haszonbérleti szerződések bemutatása.

1. §. (1) A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrész területén a vadászati jog gyakorlására vonatkozó és a jelen rendelet hatálybalépésének napján érvényben lévő szerződések eredeti példányát vagy annak hiteles másolatát (magyar fordítással együtt) az ingatlan tulajdonosa (haszonélvezője, haszonbérlője) köteles a jelen rendelet hatálybalépésétől számított harminc nap alatt a terület szerint illetékes törvényhatóság első tiszviselőjénél bemutatni.

(2) A szerződésekhez csatolni kell eredetben, vagy hiteles másolatban (magyar fordítással együtt) az arra vonatkozó módosító és kiegészítő szerződést, — amennyiben ilyen van — valamint azt a román hatósági határozatot is, amely a nagyvadak tekintetében az évi lelövési keretet megállapította.

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1941. évi május hó 27-i 119. számában.
** Megjelent a Budapesti Közlöny 1941. évi május hó 28-i 120. számában.

(3) A bemutatási kötelezettség elmulasztása esetében a szerződés a bemutatásra megállapított határidő leteltével hatályát veszti. Az ingatlan tulajdonosa (haszonélvezője, haszonbérlője) a bemutatási kötelezettség elmulasztásából származó károkért a másik féllel szemben kártérítéssel tartozik.

2. §. (1) Az 1. §. értelmében bemutatott szerződések tudomásulvétele tekintetében, kivéve a 3. §. alá eső szerződéseket, a törvényhatóság első tisztviselője a vármegyei vadászati felügyelő (5. §.) szakvéleményének meghallgatása után határoz.

(2) A törvényhatóság első tisztviselője a bemutatott szerződés tudomásulvételét megtagadhatja, ha

a) az ország vadgazdálkodási érdekeit a szerződés veszélyezteti;

b) a vadászatra jogosítottal szemben a vadászat okszerű gyakorlása, vagy általában megbízhatóság tekintetében merül fel;

c) a vadászterület kiterjedése és vadállománya, másrészt a vadászati haszonbér összege tekintetében feltűnő aránytalanság állapítható meg.

(3) A szerződés tudomásulvételének megtagadása esetében a szerződés hatályát veszti.

3. §. (1) A törvényhatóság első tisztviselője az 1. §. értelmében bemutatott szerződést a vármegyei vadászati felügyelő véleményével együtt nyolc nap alatt a tudomásulvétel tárgyában való határozathozatal végett a földmívelésügyi miniszterhez terjeszti fel, ha

a) a szerződés a román földmívelésügyi miniszter közvetlen határozata alapján jött létre;

b) a szerződést a keleti és erdélyi országrész visszacsatolása után és a jelen rendelet hatálybalépése előtt kötötték;

c) a szerződést a visszacsatolás előtt kötötték ugyan, de a visszacsatolás után átruházták;

d) a haszonbérlő a jelen rendelet hatálybalépésének napján külföldi állampolgár.

(2) Ha a 660/1941. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1941. évi 21. szám) alapján a magyar államkincstár a szerződés hatálya tekintetében már nyilatkozott, vagy a másik fél az államkincstárnak a nyilatkozattételre már határidőt tűzött ki, az 1. §. értelmében bemutatandó szerződéshez csatolni kell az államkincstár nyilatkozatát, illetőleg a nyilatkozattételre való felhívás másolatát.

(3) A földmívelésügyi miniszterhez felterjesztett szerződések tudomásulvételére, illetőleg a tudomásulvétel megtagadására a 2. §. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

A magyar vadászati jog hatályának kiterjesztése.

4. §. A magyar jognak a vadászatra vonatkozó szabályai — az alábbi §-okban meghatározott eltérésekkel — a jelen rendelet hatálybalépésének napjától a visszacsatolt keleti és erdélyi területekre is kiterjednek.

Vadászati felügyelők.

5. §. (1) A földmívelésügyi miniszter a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen minden törvényhatóságban a törvényhatóság területére, illetőleg annak visszacsatolt részére kiterjedő működési körrel az alább meghatározott tennivalók ellátására vadászati felügyelőt bíz meg.

(2) A vadászati felügyelő figyelemmel kíséri mindazokat a jelenségeket, amelyek a vadállományt, a vadvédelmet és a vadászat gyakorlását érintik, megfigyeléseiről rendszerint negyedévenként, a szükséghez képest esetenként is jelentést tesz a földmívelésügyi miniszternek.

A vadászati felügyelő a kivételes vadlelövési kérelmek felől és a vadlelövési keret meghatározása tekintetében véleményt nyilvánít és vadászati kérdésekben a földmívelésügyi miniszternek javaslatot tesz.

(3) A vadászati felügyelő az 1883. évi XX. t.-c. 29—31. §-aiba ütköző és hivatalból üldözendő vadászati kihágási ügyekben a 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rbsz.) 30. §-ában a szakképviselő részére megállapított jogokat a vád képviseletében gyakorolja.

(4) A vadászati felügyelő vadászati kérdésekben a törvényhatóság első tisztviselőjének is véleményező, szaktanácsadó és javaslattevő szerve.

(5) A vadászati felügyelő működésének megkezdése előtt az alispán előtt fogadalmat tesz. A vadászati felügyelőt díjazás nem illeti, megbízatása bármikor visszavonható.

A vadászterület nagysága.

6. §. Havasi jellegű községekben a vadászati jog gyakorlása szempontjából a mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlanokat az erdőgazdasági (havasi) ingatlanokkal együtt kell számításba venni. E községekben az ingatlan tulajdonosa (haszonélvezője, haszonbérlője) a vadászati jogot csak akkor gyakorolhatja, ha

a) az ingatlan legalább 2000 kat. hold;

b) az ingatlan 2000 kat. holdnál kisebb ugyan, de kerítéssel vagy árokkal van körülvéve s a vad abból sem ki, sem abba be nem válthat.

A vadászati jog gyakorlására jogosult személyek.

7. §. A vadászati jog csak olyan személynek adható haszonbérbe s árverés során vételi ajánlatot is csak az tehet, akinek erre az illetékes vadászati felügyelő meghallgatása után a földmívelésügyi miniszter, vagy az általa kijelölt szerv engedélyt ad. Ez a rendelkezés a társbérlőkre, vadásztársaság alakítása esetében annak tagjaira, valamint mindezek személyében utóbb beálló változásokra is kiterjed.

8. §. (1) Ha a társbérlők száma a hetet eléri, vadásztársaságot kell alakítani.

(2) A társbérlő, illetőleg a vadásztársasági tag csak annyi lehet, hogy egy-egyre apróvadas területen legalább 200 kat. hold, nagyvadas területen legalább 1000 kat. hold essék.

9. §. Vadászjegy kiállításának csak akkor van helye, ha azt a vadászati felügyelő a vadászjegyre szóló bejelentésen (5007/1924. P. M. számú rendelet) véleményezi. A vadászati felügyelő a vadászjegy kiállítását akkor nem véleményezi, ha a kérelmezőtől a vadászat okszerű gyakorlása nem várható. Azokat az eseteket, amikor a vadászati felügyelő véleményezésére nincs szükség, a földmívelésügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

Vadlelövési keret.

10. §. A földmívelésügyi miniszter a vadászati felügyelő meghallgatása után meghatározhatja, hogy a vadászterületen évenként mely számban és milyen ivararányban szabad vadat, különösen siketfajdot, nyírfajdot, őzet, szarvast, zergét, dámvadat, muflont, medvét és hiúzt lőni.

A vadászat gyakorlására és a vadászati jog haszonbérbeadására vonatkozó szabályok.

11. §. A vad védelmére és gondozására, a vadőri szolgálatra, a vadászati jog gyakorlására és haszonbérbeadására vonatkozó részletes jogszabályokat a földmívelésügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

Büntető rendelkezések.

12. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő:

a) aki a 7. §-ban foglalt rendelkezések ellenére vadászati jogot haszonbérbe ad, vagy mint bérlő vagy társbérlő haszonbérbe vesz, avagy mint vadásztársaság tagja gyakorol;

b) az a társbérlő, aki a 8. §. (1) bekezdésében foglalt rendelkezésnek nem tesz eleget;

c) aki a 8. §. (2) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére vadászati jogot haszonbérbe ad, vagy haszonbérbe vesz, vagy mint vadásztársaság tagja gyakorol;

d) aki a 10. §-ban foglalt rendelkezések ellenére a földmívelésügyi miniszter által megállapított vadlelövési keretet túllépi.

(2) A pénzbüntetésre az 1928. évi X. t.-c. rendelkezései az irányadók.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929:30. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a földmívelésügyi minisztert kell tekinteni.

Záró rendelkezések.

13. §. A jelen rendelet rendelkezései nem érintik a honvédelemről szóló 1939. évi 2. t.-c. 106. §-ának a vadászati jog haszonbérbeadására vonatkozó rendelkezéseit.

14. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba és azt a földmívelésügyi miniszter hajtja végre.

Budapest, 1941. évi május hó 23-án.

Bárdossy László s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

A M. KIR. IPARÜGYI MINISZTER 34.600/1941. IP. M. SZÁMÚ RENDELETE A BELFÖLDI TÖLGY- ÉS FENYŐKÉREG FORGALMÁNAK A KORLÁTOZÁSA TÁRGYÁBAN.*

Az ipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 12.112/1939. M. E. számú rendeletben, továbbá az egyes anyagkészletek zár alá vételéről szóló 4570/1940. M. E. számú rendelet 2. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A nyersbőr, a gubacs és a külföldi más cserzőanyagok forgalmának korlátozásáról szóló 46.300/1940. Ip. M. számú rendelet hatálya a belföldi tölgy- és fenyőkéregre (tölgy- és fenyőcserre) is kiterjed; ezeknek az anyagoknak tekintetében az említett rendeletnek a belföldi gubacsra vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba, egyidejűleg a 46.904/1939. Ip. M. számú rendelet 4. §-a, a 330/1941. M. E. számú rendelet IV. számú melléklete első részének 453. sorszáma alá tartozó tölgy- és fenyőkéreg tekintetében is hatályát veszti.

Budapest, 1941. évi május hó 31-én.

Dr. Varga József s. k.,
m. kir. iparügyi miniszter.

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1941. évi június hó 1-i 124. számában.

AZ ÁRELLENŐRZÉS ORSZÁGOS KORMÁNYBIZTOSÁNAK 168.900/1941. Á. K. SZÁMÚ RENDELETE A TŰZIFA LEGMAGASABB ÁRÁNAK A MEGÁLLAPÍTÁSÁRÓL.

A 4110/1939. M. E. számú rendelettel módosított 2220/1938. M. E. számú rendelet 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Termelői árak feladó-, illetve leadóállomásokon.

(1) A termelők által vagóntételekben eladott tűzifa legmagasabb leadóállomási árának budapesti leadóállomásokon, a jelen rendelethez csatolt I. számú mellékletben feltüntetett árakat kell tekinteni.

(2) Az I. számú mellékletben feltüntetett legmagasabb leadóállomási árak 10.000 kg I. osztályú aprítatlan tűzifára vonatkoznak, — vasúti kocsiban vagy hajóban — és a következő módon alkalmazandók:

a) Budapest székesfőváros, Budafok, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota és Ujpest megyei városok, Albertfalva, Csepel, Pestújhely, Rákosszentmihály, Sashalom nagyközségek területén minden változtatás nélkül.

b) Az *a)* pontban nem említett városok és községek területén a (3) bekezdés szerint kiszámított feladóállomási árakhoz hozzá kell adni a feladóállomástól leadóállomásig felmerülő vasúti fuvarköltség és a leadóállomáson esetleg felmerülő kövezetvám összegét.

(3) A feladóállomási árat úgy kell kiszámítani, hogy a jelen §. (1) bekezdésében meghatározott árakból le kell vonni 5.40 P budapesti különdíjat (kövezetvámot), valamint a hazai tűzifára a feladóállomástól Budapestig érvényes díjszabási távolság szerint a m. kir. Államvasutak helyi-díjszabása (II. rész) 6. pontjában felsorolt budapesti pályaudvarokra alkalmazott 15 tonnás díjtétel alapján 10.000 kg-ra eső fuvarköltséget, vagy hajófuvar esetén a MFTR helyi árudíjszabása IV. részében megállapított 10 tonnás díjtétel alapján 10.000 kg-ra eső hajófuvar teljes összegét, azonban 105.40 P-nél többet abban az esetben sem kell levonni, ha az előbbiek szerint kiszámított fuvardíj és különdíj összege ezt meghaladja. A Budapestre és környékére [(2) bekezdés *a)* pontja] eladott tűzifa ára akkor sem haladhatja meg az I. számú mellékletben meghatározott árakat, ha az áru olyan feladóállomásról származik, ahonnan a tényleges fuvardíj (különdíj) összege nagyobb, mint a feladóállomási ár kiszámításánál a fentiek szerint hasonló címen figyelembevett összeg.

(4) Abban az esetben, ha a vagóntételben eladott tűzifa — a hasábfa választékok kivételével — leadóállomása a (2) bekezdés *b)* pontja alá tartozó városban vagy községben van, a (3) bekezdés szerint kiszámított feladóállomási ár legfeljebb 15.— P-vel növelhető, amennyiben ennek figyelembevételével a feladó- és leadóállomás között felmerülő vasúti fuvardíj összege 62.— P-t meg nem halad. A jelen bekezdésben foglaltak kárpátaljai, valamint a visszatért keleti és erdélyi országrészek területén fekvő leadóállomásokon nem alkalmazhatók.

(5) Abban az esetben, ha a termelő a tűzifát nem vasúti kocsiba vagy hajóba berakva, hanem úgy adja el, hogy a szerződésszerinti teljesítési helye a kitermelés helyén tő mellett, erdei rakodón, továbbá a feladóállomáson lévő, illetőleg annak közelében, vagy egyebütt fekvő rakterületén van, vagyis, ha a tűzifának az állomásra beszállítását, vasútra vagy hajóra feladását, vasúti kocsiba vagy hajóba berakását a vevő végzi, a tűzifát a budapesti leadóállomási árból levezetett feladóállomási árnál

annyival olcsóbban köteles eladni, amennyit a fenti költségek kitesznek. Ezeket a költségeket a kitermelés helyén szokásos tényleges kiadások alapján az eladó és vevő közösen állapítják meg.

(6) Amennyiben a tűzifa eladása nem feladóállomáson vasúti kocsiba berakva, illetve nem a szállítás időpontjában ténylegesen átadott súly figyelembevételével történik, hanem ürméterekben, az áru súlyát az eladó költségére végzendő próba-mérlegelések alapján megállapított súlyadatok figyelembevételével kell kiszámítani, de tekintetbe kell venni azt is, hogy a legmagasabb árak kiszámítása szempontjából 1 ürméter tűzifa súlya nem lehet magasabb a jelen rendelet II. számú mellékletében megjelölt átlagos súlynál.

(7) Az a termelő, aki a termelés helyén tő mellett, erdei rakodón, vagy egyébütt lévő rakterületén (telepén) tároló tűzifáját kisebb tételekben, közvetlenül fogyasztóknak adja el és azok azt nem vasúton vagy hajón kívánják elszállítani, a tűzifa tárolási helyének megfelelő feladóállomási árat számíthatja. Ilyen esetekben a feladóállomási ár kiszámítása szempontjából feladóállomásnak azt a vasúti, illetőleg hajóállomást kell tekinteni, amely az illető tűzifakészlet tárolási helyéhez viszonyítva, — a készletek Budapestre való szállítását feltételezve — a termelő szempontjából gazdasági értelemben a legelőnyösebben fekszik. Ennek a bekezdésnek rendelkezése nem vonatkozik a kereskedelmi eladási telepekre.

(8) Az előző bekezdés szerint alkalmazható eladási ár felszámításának csak akkor van helye, ha az eladás kisebb tételekben közvetlenül fogyasztóknak történik. Ártúllépést követ el az a termelő, aki az így eladott tűzifáért a feladóállomási — és nem a jelen §. (5) bekezdése szerint meghatározott — árat számította fel, bár tudta, vagy kellő gondosság mellett tudnia kellett volna, hogy az előző bekezdés hatálya alá tartozó eladások keretében eladott tűzifát a vevő üzletszerű továbbadás céljából vásárolta (kereskedő).

(9) A fogyasztók közvetlen kiszolgálására valamely városban, illetve nagy- és kisközségben termelők által fenntartott kereskedelmi eladási telepen (iparjogosítvány) eladott tűzifa eladási árát az 5. §-ban foglaltak szerint kell megállapítani.

2. §.

(1) Az 1. §-ban meghatározott árak a 10.800/1934. F. M. számú rendelethez csatolt B. jelzésű szerződési minta I. számú mellékleteként közölt minősítési feltételeknek megfelelő I. osztályú tűzifára értendők. A hasított dorong a hasábfával azonos árért árusítható.

(2) A II. osztályú tűzifa legmagasabb ára a jelen rendelet szerint meghatározott I. osztályú tűzifa legmagasabb áránál 15 pengővel alacsonyabb.

(3) Az 1939/1940. gazdasági évben, vagy azt megelőzőleg kitermelt tűzifa legmagasabb ára a jelen rendelet hatálybalépésétől kezdve azonos az I. számú melléklet szerint augusztus hónaptól érvényes árakkal.

(4) 1941 október 1-e után a kitermeléstől számított 6 hónapon belül szállított tűzifa (friss fa) ára — az akác tűzifa kivételével — az I. számú melléklet szerinti áraknál q-ként 40 fillérrel alacsonyabb.

3. §. *Nagykereskedői árak:*

(1) Aprítatlan tűzifának vagóntételekben történő továbbadása esetén a jelen §. (2) bekezdésében körülírt kellékeknek megfelelő tűzifanagykereskedő az 1. és 2. §-ban meghatározott árakhoz 10.000 kg-ként legfeljebb 20.— P-t számíthat hozzá.

(2) A jelen §. (1) bekezdésében megjelölt 20.— P-s összeget csak az a tűzifakereskedő számíthatja fel, aki:

a) iparjogosítvánnyal rendelkezik, továbbá

b) az eladott tűzifát nem maga termelte ki és közvetlenül termelőtől saját számlára vásárolta és saját nevében adja el.

(3) A jelen §. (1) bekezdésében megjelölt legfeljebb 20.— P-s összegnek az előbbi pont szerint jogosan történt felszámítása esetében a következők irányadók:

a) hitelben történő eladásnál 30 napi időtartamra sem kamat, sem egyéb címen külön összeg fel nem számítható;

b) a vevő kereskedő eladási árainak megállapításánál a 4. §-ban foglalt intézkedések szerint köteles eljárni, tehát ennek az összegnek külön felszámítására nem jogosult.

4. §.

Az a telepes kereskedő, aki a helyi piacon közvetlen fogyasztó részére (pék, ipari üzemek, stb.), vagy az 1. §. (2) bekezdésének *b)* pontja alá tartozó helyeken olyan kiskereskedőknek (pincés, udvaros, stb.), akik forgalmuk túlnyomórészét nem vagóntételekben, hanem helyi telepes kereskedőtől fuvartételben szerzik be, vagóntételben fuvarlevélsúly szerint ad el aprítatlan tűzifát, a III. számú melléklet 1. pontjában a telepen történt eladás esetére feltüntetett összegek helyett q-ként legfeljebb 30 fillért számíthat fel a legmagasabb leadóállomási árhoz. Közszállításoknál, illetve versenytárgyalás alapján történő beszerzés esetén csak abban az esetben számítható fel az előbbiek szerint engedélyezett felár, ha a beszerzendő (versenytárgyalásra meghirdetett) mennyiség 50 normál vagónt (à 10 tonna) meg nem halad.

5. §. A telepről eladott tűzifa ára.

A telepről (üzletből) eladott tűzifa legmagasabb árát úgy kell kiszámítani, hogy a legmagasabb leadóállomási árhoz (1. és 2. §.) hozzá kell adni a jelen rendelet III. számú mellékletében feltüntetett összegeket az alábbiak szerint.

(1) Azok a kereskedők, akik a tűzifát általában vagóntételekben vásárolják (termelőtől vagy nagykereskedőtől) és viszonteladóknak (pincéseknek, stb.) vagy közvetlenül fogyasztóknak általában fuvartételben (detail) adják el (ú. n. *telepes kereskedők*), a III. számú melléklet 1—4. pontjai alatt meghatározott bruttó haszonösszegeket számíthatják fel a jelen rendelet 1. §-ában foglaltak szerint kiszámított — kereskedelmi telepüknek megfelelő — leadóállomási árhoz.

(2) Azok a kiskereskedők, akik a tűzifában lebonyolított forgalmuk túlnyomórészét nem vagóntételben, hanem más (telepes) kereskedőtől fuvartételekben vásárolják — ú. n. *pincés kiskereskedő*, vagy ennek fogalma alá tartozó eladó (pince-üzlethelyiség, kisebb telep, szatócs, udvaros kereskedő) a III. számú melléklet 5. pontja alatt meghatározott bruttó haszonösszegeket számíthatják fel.

(3) A telepes kereskedők (5. §. (1) bekezdés) a III. számú melléklet 5. pontja alatt megjelölt eladásokra megállapított haszonösszegek felszámítására akkor sem jogosultak, ha az általuk eladott mennyiség a III. számú melléklet 2. pontja alatt megjelölt mennyiségeknél kevesebb.

(4) Az 1. §. (2) bekezdésének *a)* pontja alá tartozó azoknak a községeknek a területén, ahová a szállítás csak a BSzKRT helyiérdekű vasútvonalain történhetik, az I. számú mellékletben (illetve az 1. és 2. §-okban) meghatározott leadóállomási árakat annyival lehet felemelni, mint amennyit a helyiérdekű vasúton ténylegesen fizetett fuvarköltségtöbblet kitesz.

(5) Az 1. §. (2) bekezdése *b)* pontja alá tartozó azokban a községekben, amelyeknek vasútállomása nincs és a tűzifát a legközelebbi vasútállomásról kell a telepre szállítani, a kifizetett tényleges fuvardíj aránylagos (1 q-ra eső) részét a kereskedő külön felszámíthatja, azonban ilyen esetben a III. számú mellékletben meghatározott bruttó haszonösszeget q-ként 15 fillérrel csökkenteni kell.

6. §. Egyéb rendelkezések.

A jelen rendeletben megállapított árak készpénzfizetés esetén érvényesek. Hitelben történő eladások esetén (a 3. §. (3) bekezdés *a)* pontjában foglalt eset kivételével) kamat, költség és kockázat címén megfelelő összeg számítható fel. Az ilyen címen felszámított összegnek azonban megfelelő arányban kell lenni az ellenszolgáltatással és összege havonta nem haladhatja meg az előbbiekben meghatározott árak 1%-át. A jelen bekezdés alkalmazása szempontjából az áru átvétele napjától számított 14 napon belül történő fizetés esetén az ügylet készpénzeladásnak számít.

7. §.

A jelen rendelet 3., 4. és 5. §-aiban említett kereskedők kötelesek a rendelet megjelenése napján tulajdonukat képező és az 1939/40. termelési időszakból, vagy az azelőtti kitermelésből származó — 500 q-nál nagyobb — tűzifakészleteiket, a jelen rendelet megjelenésétől számított 8 napon belül az Árellenőrzés Országos Kormánybiztosához (Budapest, VI., Nagymező-utca 1. szám) bejelenteni. Ugyanakkor kötelesek a bejelentett készleteik után q-ként 35 fillért a Közel. Min. m. kir. kereskedelmi hivatal letéti számla, Budapest, 150.781. számú csekkszámlára, külön felhívás bevárása nélkül befizetni.

8. §.

(1) A jelen rendeletben foglaltakkal kapcsolatban a helyi viszonyok által indokolt egyes gyakorlati intézkedéseket (egységes helyi árak megállapítása) előzetesen kért külön felhatalmazásom alapján a 4110/1939. M. E. számú rendelet 1. §-ának (2) bekezdésében megjelölt közigazgatási szervek is elrendelhetik.

(2) A 10.100/1940. Á. K. számú rendelettel kapcsolatban adott felhatalmazásom alapján helyi közigazgatási szervek által végrehajtott ármegállapítások hatályukat vesztik.

9. §.

(1) A 10.100/1940. Á. K. számú rendelet — az 5., 6. és 7. §. kivételével — a jelen rendelet életbeléptetésének napján hatályát veszti.

(2) A 9.210/1939. Á. K. számú rendelet végrehajtásáról szóló hivatalos közleményben (megjelent a Budapesti Közlöny 1939 december 1-i 272. számában) foglaltak — amennyiben a jelen rendelet intézkedéseivel nem ellenétesek — továbbra is érvényben maradnak.

10. §.

A jelen rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

Budapest, 1941. évi június hó 10-én.

Dr. Illyefalvy Lajos s. k.
az árellenőrzés országos kormánybiztosa.

I. sz. melléklet.

Kimutatás

az 1940/41. gazdasági évben kitermelt aprítatlan tűzifának legmagasabb leadóállomási áráról vagonban, vagy hajóban 10.000 kg-onként Budapest Székesfőváros, Budafok, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota és Ujpest megyei városok, Albertfalva, Csepel, Pestujhely, Rákosszentmihály és Sashalom nagyközségek területén:

Fafaj és választék	1941. június	július	augusztus
	hóban 10.000 kg ára pengőben		
Bükk és gyertyán:			
hasáb	375	380	385
dorong és tuskó	360	365	370
vékony dorong	335	340	345
Cser, tölgy, kőris:			
hasáb	355	360	365
dorong és tuskó	340	345	350
vékony dorong	315	320	325
Akác:			
hasáb	370	375	375
dorong és tuskó	355	360	360
vékony dorong	320	325	325
Egyéb keményfa:			
hasáb	345	350	355
dorong és tuskó	330	335	340
vékony dorong	300	305	310
Fenyő:			
hasáb	345	350	355
dorong és tuskó	320	325	330
Lágy lombfa:			
hasáb	320	325	330
dorong és tuskó	300	305	310
vékony dorong	270	275	280
Hántott fa	380	385	385

II. sz. melléklet.

Kimutatás

az ürméterekben eladott tüzifának a legmagasabb árak meghatározása szempontjából súlyegységre történő átszámításánál alkalmazható legmagasabb súlyokról. (Lásd a 13.125/1934. F. M. számú rendeletet.)

1 ürm. (100×100×100 cm) súlya kilogrammokban

Fanem	Hasáb	Hasított dorong	Dorong
Bükk és gyertyán	500	450	480
Cser	550	500	520
Tölgy és kőris	520	460	500
Akác	550	500	520
Egyéb keményfa	520	460	500
Lágy lombfa	380	—	380
Fenyő	350	—	350

Eltérő ürm.-méretek esetén a fenti súlyokat aránylagos változtatással kell alkalmazni.

III. sz. melléklet.

Kimutatás

a telepről (üzletből) eladott tüzifa legmagasabb eladási árának megállapításánál a kereskedők által a legmagasabb leadóállomási árakhoz felszámítható összegekről.

	1.		2.		3.	
	a)	*b)*	*a)*	*b)*	*a)*	*b)*
	100 kg-kint fillérekben					
1. Aprítatlan tűzifa (nem vagóntétel)	65	110	85	120	80	105
2. Aprított tűzifa:						
a) 2 q-nál nagyobb tételben	140	185	140	175	—	—
b) 2 q-nál kisebb tételben	—	—	170	205	—	—
c) 50 kg-nál nagyobb tételben	—	—	—	—	130	155
3. Fűrészelt tűzifa aprítás nélkül	125	170	125	160	115	140
4. Abban az esetben, ha a 2. pont alatti eladásnál a házhozszállítás a vevő hozzájárulásával lezárt zsákokban történik	—	245	—	225	—	—
5. Aprított tűzifa:						
a) 201—500 kg-os tételekben ömlesztve, ill. zsákban a vevő lakására szállítva . . .	265	305	—	—	—	—
b) 2 q-s vagy ennél kisebb tételekben (mint *a)* alatt)	275	315	205	225	—	—
c) 50 kg vagy ennél kisebb tételekben . . .	—	—	205	225	180	205
d) 20 kg vagy ennél kisebb tételekben . . .	315	315	225	225	205	205

* 1. Budapesten és az 1. § (2) bekezdése a) pontja alá tartozó helyeken
2. Törvényhatósági és megyei városok területén (1. § (2) bekezdés b) pont)
3. Nagy- és kisközség (1. § (2) bekezdés b) pontja)
a) telepen vagy raktárban
b) házhoz száll. lakásba, ill. pincébe lerakva

A m. kir. földmívelésügyi minisztérium új erdészeti ügybeosztása.

I/A. Erdőfelügyelet és kincstári erdőgazdasági főosztály

Főnök: **Molcsányi Gábor** miniszteri osztályfőnök.

1. Ügyosztály.

Államerdészeti szolgálat és erdészeti szakoktatás.

Az osztály ügykörébe a következők tartoznak: Az edészeti igazgatás szervezése, személyi és dologi ügyei. Az Országos Erdőgazdasági Tanács ügyei. Az erdőfelügyelet általános érdekű kérdései. Erdőrendészeti áthágások és erdei kihágások. Erdészeti szakoktatás és kísérletügy. Erdészeti szakegyesületek. Az Országos Erdei Alap és az Államerdészeti Gyermeknevelési Alap ügyei. A Dunai Állandó Vízügyi Műszaki Bizottság erdészeti vonatkozású ügyei.

Ügyosztályvezető: *Dr. Ajtai Sándor* miniszteri tanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőtanácsos.

Személyzet: *Hajdu János* m. kir. főerdőtanácsos, *Baldóczy István* m. kir. erdőtanácsos, *Rabó Gyula* m. kir. erdőtanácsos, *dr. Trauer Ervin* m. kir. erdőtanácsos, *Zoltán János* m. kir. főerdőmérnök, *Jellachich László* m. kir. főerdőmérnök.

Szolgálattételre berendelve: *Frits István* m. kir. erdőmérnök, *Láng László* m. kir. segéderdőmérnök.

2. Ügyosztály:

Erdőgazdasági üzemrendezés és statisztika.

Az osztály ügykörébe az alábbiak tartoznak: Az erdők törzskönyvi nyilvántartása. Erdészeti statisztika. Erdőgazdasági ingatlanok minősítése, véderdők kijelölése és feloldása, az erdőművelési ág megváltoztatásának engedélyezése. Az erdőgazdálkodás szabályozása, erdei használatokra vonatkozó hatósági határozatok felülvizsgálása, rendkívüli fa- és egyéb erdei használatok engedélyezése. Erdőgazdasági személyzet létszámának megállapítása. Az erdőt érintő adóügyek.

Ügyosztályvezető: *vitéz Marsóy Ferenc* miniszteri tanácsos.

Személyzet: *Harmath Ernő* m. kir. erdőtanácsos, *Hartay Henrik* m. kir. erdőtanácsos, *dr. Benkovits Károly* m. kir. erdőtanácsos, *dr. Kováts Ernő* m. kir. főerdőmérnök, *dr. Földváry László* m. kir. főerdőmérnök.

Szolgálattételre berendelve: *Wagner Gyula* m. kir. erdőmérnök.

3. Ügyosztály.

Kincstári erdők gazdasági, vadászati és halászati ügyei.

Az osztály ügykörébe a következők tartoznak: A kincstári erdőgazdaság és erdőgazdasági üzemek irányítása, fejlesztése és felügyelete. Értékesítés. A kincstári erdőgazdaságok vadászati és halászati ügyei. Havasgazdálkodás. A tompakelebiai gazdaság ügyei.

Ügyosztályvezető: *Földes Tibor* miniszteri tanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőtanácsos.

Személyzet: *Jónásch Kornél* m. kir. főerdőtanácsos, *Csernay Antal* m. kir. erdőtanácsos, *Velics Gyula* m. kir. erdőtanácsos.

4. Ügyosztály.

Erdészeti építkezések és vasutak. Kegyúri ügyek.

Az osztály ügykörébe a lentebb felsoroltak tartoznak: Az erdészeti igazgatás és a kincstári erdőgazdaság körében felmerülő építkezések. Kincstári erdei vasutak építése és fenntartása. A kincstár kegyuraságából folyó ügyek.

Ügyosztályvezetői teendőkkel ideiglenesen megbízva: *Földes Tibor* miniszteri tanácsosi címmel felruházott m. kir. erdőfőtanácsos.

Személyzet: *Erőss Gyula* m. kir. főerdőtanácsos, *Mattyasovszky Emil* m. kir. főerdőtanácsos, *Fülöpp Zoltán* m. kir. főerdőmérnök.

I/B. Államerdészeti kezelés, faforgalom és egyéb erdészeti ügyek főosztálya

Főnök: **Pászthory Ödön** miniszteri tanácsos.

1. Ügyosztály.

Államerdészeti kezelés.

Az osztály ügykörébe az alábbiak tartoznak: Az erdők államerdészeti kezelésével kapcsolatos ügyek. Erdőbirtokossági társulatok szervezési és vagyonfelügyeleti ügyei. A beszterce i m. kir. erdőigazgatóság kezelése alatt lévő naszódvidéki erdők ügyei. A visszacsatolt területeken kötött faeladási szerződések felülvizsgálása.

Ügyosztályvezető: *vitéz Tótth László* miniszteri tanácsos.

Személyzet: *Zsombory Ignác* m. kir. főerdőtanácsos, *Horváth Rezső* m. kir. erdőtanácsos, *Iványi Ferenc* m. kir. erdőtanácsos, *Apáti László* m. kir. erdőtanácsos.

2. Ügyosztály.

Faforgalom, fakészletek nyilvántartása és faellátás.

Az osztály ügykörébe az alábbiak tartoznak: A fakészletekre vonatkozó adatok feldolgozása és nyilvántartása. A fabehozatalnak és fakivitelnek, továbbá általában a faforgalomnak a magyar erdőgazdaságot érintő kérdései. Az ország faellátásával kapcsolatos ügyek. Az erdei termékek idegen ingatlanokon való átszállításával, valamint faúsztatással és tutajozással kapcsolatos hatósági teendők.

Ügyosztályvezető: *Dr. Foghtüy Miklós* miniszteri titkár.

Személyzet: *Orbán László* m. kir. főerdőmérnök.

Szolgálattételre berendelve: *Baráth Béla* m. kir. főerdőmérnök, *Derszib Ödön* m. kir. segéderdőmérnök, *Niszler József* m. kir. segéderdőmérnök.

3. Ügyosztály.

Közérdekű erdőtelepítések. Természetvédelem. Kincstári erdőmunkások ügyei. Kincstári szállók.

Az osztály ügykörébe az alábbiak tartoznak: A közérdekből beerdősítendő területek kijelölése, az ilyen területeken végrehajtandó munkálatok előírása, az államköltségen végzendő munkálatok végrehajtása. Alföldi erdőtelepítések és gazdasági fásítások. Az állami csemetekertek ügyei. A természetvédelem tárgyainak és a természetvédelmi területeknek kijelölése, a természetvédelem érdekében szükséges korlátozások megállapítása. Az Országos Természetvédelmi Tanács ügyei. Természetjárás (turisztika). A kincstári erdőmunkások ügyei. Élelmezési raktárak. Lillafüredi és egyéb fürdő ügyek.

Ügyosztályvezető: *Nagy Zoltán* m. kir. főerdőtanácsos.

Személyzet: *Tárczy Pál* főerdőtanácsosi c. felr. m. kir. erdőtanácsos, *Kertész István* m. kir. főerdőmérnök, *Holbay Miklós* m. kir. főerdőmérnök.

Szolgálattételre berendelve: *Anschau Antal* m. kir. segéderdőmérnök.

4. Ügyosztály.

Erdőbirtokpolitika.

Az osztály ügykörébe a következők tartoznak: A földbirtokpolitikai jogszabályok végrehajtása az erdőkre vonatkozólag. Erdőmegosztás engedélyezése. Erdőbirtokossági tagok használati illetőségének átruházása. A kincstári erdők birtokrendezési ügyei, ingatlanátvételi-, eladási- és csereügyek. A kincstári ingatlanvagyon törzskönyvezése.

Ügyosztályvezető: *vitéz Szilágyi Ilosvay Lajos* m. kir. főerdőtanácsos.

Személyzet: *Cseke Lajos* m. kir. erdőtanácsos.

Szolgálattételre berendelve: *Placzer István* m. kir. főerdőmérnök, *Csiszár Imre* m. kir. segéderdőmérnök, *Palkó László* m. kir. segéderdőmérnök.

Felelős kiadó: dr. Mihályi Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. Felelős: Győry Aladár igazgató.